

TEMA: Grænseforeningen fylder 100 år

Bestyrelsesformænd gennem 20 år: Grænseforeningen er klædt på til fremtiden

Side 6

**Hvilken betydning
har Grænseforeningen
i dag?**

Side 16, 36 og 51

**Interview med
formandskandidat
Peter Skov-Jakobsen**

Side 22

**Stor medlemsfremgang
i Grænseforeningen**

Side 28

GRÆNSEFORENINGEN
for en åben danskhed

TEMA: Grænseforeningen fylder 100 år

Mød Peter Skov-Jakobsen, der er formandskandidat i Grænseforeningen

22

Foto: Thomas Tolstrup

4 Nyt fra grænselandet

5 Leder

Af Jens Andresen

6 Grænseforeningen er klædt på til fremtiden

Interview med Torben
Rechendorff, Mette Bock, Jens
Andersen og Peter Skov-Jakobsen

16 Hvilken betydning har Grænseforeningen i dag?

Joy Mogensen, Bertel Haarder,
Susanne Hyldelund og Marie
Krarup svarer

20 Grænseforeningen gennem 100 år

Af Axel Johnsen

22 “Det nationale for mig betyder, at jeg også er nysgerrig på andre”

Portrætinterview med
biskop Peter Skov-Jakobsen,
formandskandidat i
Grænseforeningen

28 Grænseforeningen har fået mange nye medlemmer i jubilæumsåret

30 “Da min søn begyndte at spørge til historien og krigene, gik det op for mig, at jeg har noget, jeg skal give videre”

Interview med 30-årige Kristina
A. Jepsen, der er nyt medlem i
Grænseforeningen Aabenraa,
og andre medlemmer

Læs interview med
bestyrelsesformænd
gennem 20 år

6

Læs om
Grænseforeningen
gennem 100 år

20

30

Mød 30-årige Kristina A. Jepsen, der
er nyt medlem i Grænseforeningen

**36 Hvilken betydning har
Grænseforeningen i dag?**

Gitte Hougaard-Werner, Christian
Juhl, Hinrich Jürgensen og Udo
Jessen svarer

**40 "Vi går til grænsen,
men aldrig over den"**

Interview med generalsekretær
Knud-Erik Therkelsen

47 Kommentar

Af Knud-Erik Therkelsen

**48 "Jeg vil gerne give noget
tilbage til Danmark"**

Interview med Jonas Kopf, ny
formand for Grænseforeningen
Ungdom

**51 Hvilken betydning har
Grænseforeningen i dag?**

Tobias Biil Andersen, Mette
Bjørck-Andersen og Gunvor
Knudsen svarer

**53 Det sker i
lokalforeningerne**

**56 Foreningslivet består
på trods af corona**

Foto: Karin Riggelsen

På billedet ses fra venstre Jürgen Karwelat, der fik idéen til stenen i 1985 sammen med afdøde Inge Adriansen. Derefter Hilde Ritz, søster til Gustav Ritz, en af de henrettede soldater, Erik Lauritzen (S), borgmester i Sønderborg Kommune, Carsten Friis, Tysklands honorarkonsul i Sønderborg, og Ida Gatz, søster til Gustav Ritz.

Henrettede tyske soldater mindes i Sønderborg

Sønderborg Kommune afslørede 9. september en ny mindesten til minde om 11 tyske marinesoldater, der i timerne efter det nazistiske Tysklands delkapitulation 5. maj 1945 blev henrettet af tysk militær og smidt i Allsund. Sønderborg Kommune og den tyske forbundsrepublik har hver givet 25.000 kr. til stenen, som Siegfried Matlok, tidligere chefredaktør på Der Nordschleswiger, og Frode Sørensen, formand for Sprogforeningen, har taget initiativ til.

Foto: Museum Sønderjylland

H.P. Hanssen og de svære valg

Den nordslesvigske politiker H.P. Hanssen (1862-1936) havde stor andel i Genforeningen i 1920. I en ny udstilling på Kulturhistorie Aabenraa, Museum Sønderjylland, sættes der fokus på de mange valg, H.P. Hanssen måtte træffe undervejs, og som besøgende stilles man over for spørgsmålet: "Hvad ville du have gjort?". Udstillingen åbnede 17. september og vises frem til efteråret 2021.

Magasinet Grænsen nr. 5/2020 82. årgang **Udgiver** Grænseforeningen, Peder Skrams Gade 5, 1054 København K
Ansv. redaktør Anna-Lise Bjerager, alb@granseforeningen.dk, tlf. 3031 6113 **Forsidefoto i dette nummer**
Thomas Tolstrup. (De indrammede fotos forestiller tidligere formænd for Grænseforeningen: Fra venstre øverst: Hjalmar Ulrich, Arne Fog Petersen og Holger Andersen. Fra venstre nederst: Finn Slumstrup og Bent A. Koch.) **Layout** Prik grafisk tegnestue **Tryk** Jørn Thomsen Elbo A/S **Abonnement** Grænseforeningen, info@granseforeningen.dk, tlf. 3311 3063
Udgivelsesplan 2020 nr. 6: 4. dec. **Deadline:** 3 uger inden udgivelsesdato. Uopfordrede indlæg modtages gerne, dog uden garanti for trykning. **Læs magasinet Grænsen online:** www.granseforeningen.dk/gransen. ISSN: 0903-2223

GRÆNSEFORENINGEN
for en åben danskhed

VED GRÆNSEN

*Hvordan er det at leve
i et grænseland?*

Foto: Privat

Katrine Hoop

"Jeg er vokset op i Follervig i Nordfrisland med både dansk, tysk og plattysk som sprog. I dag bor jeg i Flensburg og har det bedst, når jeg bruger alle sprogene."

"Da jeg flyttede til Flensburg i 2007 efter at have boet 16 år i Hamborg, var der ingen fysisk grænse, og i den periode følte jeg virkelig, at grænseregionen voksede sammen. I dag skærer grænsekontrollen sig gennem det gamle Slesvig som en Berlinmur, og jeg tænker ofte på min barndom, hvor det også var et stort besvær at krydse grænsen."

"Da de mange flygtninge pludselig stod på Flensburg Banegård i efteråret 2015, var det så utrolig meningsfyldt for mig at hjælpe dem. Jeg har nok sjældent været så udmattet og lykkelig på samme tid."

*Katrine Hoop, 50 år,
flygtningekonsulent, Kirchen-
kreis Schleswig-Flensburg,
forfatter til bogen 'Kafir', der
udkom 5. oktober, ny formand
for Die Linke Flensburg.*

Et afbalanceret virke, vi er stolte af

Af Jens Andresen
Formand for Grænseforeningen

Grænseforeningen fylder 100 år den 2. november i år, hvilket bør fejres, hvad indholdet af dette nummer af magasinet Grænsen også understreger. Coronapandemiens følger bevirker desværre, at festen som sådan må vente. Men derfor kan man godt glæde sig over den enestående udvikling, som Grænseforeningen har været igennem også i de senere år og dvæle ved de såvel svære som glædelige historiske begivenheder, som Grænseforeningen har været en del af gennem tiden.

Grænseforeningens tilblivelse lige efter Genforeningen lå sådan set i kortene, idet ikke alle jo nåede deres mål med flytningen af landegrænsen fra Kongeå til Skelbæk og Kruså, og meget talte for, at man burde samle

fejret 100-års jubilæet i år, men der er måske lige så stor grund til at fejre jubilæet i 2021.

Grænseforeningen har gennem de forløbne 100 år støttet en kamp for det danske, men har altså også fra starten haft konsensus som et væsentligt værdibegreb, hvilket på mange måder har været afgørende for foreningens virke. Denne blanding af kampånd på den ene side og et udpræget ønske om enighed på den anden side må være årsagen til, at vi, når vi betragter foreningens virke gennem de 100 år som helhed, kan tale om et afbalanceret virke. Dette kommer også til udtryk i dag, hvor Grænseforeningen har sloganet: "For en åben danskhed". Det er et afbalanceret virke, vi er stolte af.

Med et særdeles levende dansk mindretal i Sydslesvig og med en global anerkendelse af dansk kultur ud over, hvad en nation af Danmarks størrelse kan forvente, må det konstateres, at Grænseforeningens formålsparagraf stadig har aktualitet. Der er stadig brug for støtte til danskheden i det dansk-tyske grænseland, ligesom der bør værnes om dansk sprog og kultur.

Vigtigt er det at have for øje, at den åbenhed, der kommer til udtryk i Grænseforeningens slogan, går fint hånd i hånd med det at være dansk. Det er mit håb, at det altid vil være udansk ikke at være åben over for det fremmede. Vi kan kun anbefale mennesker, der kommer fra andre kulturer, at udvise samme åbenhed over for den danske kultur og andre kulturer, de måtte stifte bekendtskab med. Man behøver ikke at være bange for, at man mister sin egen identitet, fordi man møder det fremmede med åbenhed.

Disse ord bliver de sidste fra min hånd på denne plads, hvorfor jeg gerne vil sige tak til Jer, der har fulgt mig ved at læse lederartiklen i magasinet Grænsen gennem de seneste fire år, og endelig et stort tillykke med jubilæet til alle os i Grænseforeningen.

“

*Et stort tillykke med
jubilæet til alle os i
Grænseforeningen*

kræfterne. Den 2. november 1920 samledes derfor repræsentanter for 29 sønderjyske foreninger i Industriforeningens bygning i København og stiftede Grænseforeningen.

Dog allerede den 28. oktober 1920 var Sønderjydske Foreningers Fællesraad dannet af otte sønderjyske foreninger, der gik ind for "eget eneherredømme". Der var altså kamp om, hvorvidt man skulle varetage helhedsinteresser eller bevare lokalt selvstyre. Den 3. februar 1921 forligedes de to parter i en sammenslutning, der fik navnet Grænseforeningen, Sønderjydske Foreningers Fællesraad.

Så ganske vist er det ærgerligt, at vi ikke får

GRÆNSEFORENINGENS HUS

Torben Rechendorff og Mette Bock, der er tidligere formænd for Grænseforeningen, og Jens Andresen og Peter Skov-Jakobsen, der er nuværende og kommende formand for Grænseforeningen, blev interviewet i Grænseforeningens Hus i Peder Skrams Gade, hvor Grænseforeningen har haft sit sekretariat næsten siden sin oprettelse i 1920.

Bestyrelsesformænd gennem 20 år:

Grænseforeningens fremtid er sikret, hvis den husker sin primære opgave: Det danske mindretal og møderne hen over grænsen

Af Anna-Lise Bjerager
Fotos: Thomas Tolstrup

INTERVIEW Torben Rechendorff, Mette Bock og Jens Andresen har mindst én ting til fælles: De har alle tre været bestyrelsesformænd i Grænseforeningen, der fylder 100 år den 2. november. Og biskop Peter Skov Jakobsen er eneste kandidat til formandsposten ved næste valg. Magasinet Grænsen mødte de fire til et tilbageblik og et kig i krystalkuglen. Hvad skete der, og hvad skal der ske med Grænseforeningen i fremtiden?

På væggen i Grænseforeningens mødelokale hænger de i gulddrammer: De 16 formænd i Grænseforeningen gennem 100 år. Udtrykket går fra det alvorsfulde hos de 15 mænd til det mere muntre hos den eneste kvindelige formand gennem tiden, tidligere kultur- og kirkeminister Mette Bock.

At det er forbundet med både alvor og glæde at være formand i Grænseforeningen, der

den 2. november kan fejre sit 100 års jubilæum, er der bred enighed om rundt om bordet i mødelokalet, hvor tidligere kirke- og kommunikationsminister Torben Rechendorff (K), tidligere kultur- og kirkeminister Mette Bock (LA) og tidligere regions- og amtsrådspolitiker Jens Andresen (V) har sat sig til rette som så mange gange før. Over et stykke smørrebrød, som der er tradition for at servere i Grænseforeningen, har de sagt ja til et interview med magasinet Grænsen om deres tid som formænd i Grænseforeningen, der dækker de seneste 20 år af Grænseforeningens historie, når også medtages

perioden 2005 til 2014, hvor nu afdøde Finn Slumstrup var formand.

Også biskop Peter Skov-Jakobsen, der er eneste kandidat til formandsposten i Grænseforeningen ved næste valg (læs portrætinterview på side 22), er til stede denne onsdag eftermiddag i september i 'Grænseforeningens Hus' i Peder Skrams Gade i København, hvor Grænseforeningen har haft sit sekretariat næsten siden sin grundlæggelse. Lektor Jørn Buch, der var formand i en kort periode i 1993, har ikke haft mulighed for at deltage.

Ud over det historiske tilbageblik vil de fire også se fremad. For hvad skal der ske med en forening som Grænseforeningen, der godt nok for nylig har fået mange nye medlemmer, men hvert år også mister mange, især ældre, medlemmer? De fire har et bud, og de er fælles om at se positivt på fremtiden. Når man har overlevet op til de 100 år, er det tid til en ny begyndelse, og den er allerede godt i gang, lyder det samstemmende rundt omkring bordet. Men først tilbageblikket.

Slut med lotteri og Dybbølmærker

Torben Rechendorff peger på noget rent administrativt, når han skal sige, hvad der var det vigtigste, der skete under hans formandstid fra 2000 til 2005. Nemlig det faktum, at Grænseforeningen ophørte med at indsamle penge til det danske mindretal i Sydslesvig via Det Sønderjydske Lotteri og salg af Dybbølmærker hvert år på Dybbøldagen den 18. april på årsdagen for Slaget ved Dybbøl i 1864.

"Det er jo på en måde ikke spor spændende, men jeg synes alligevel, det er vigtigt. For da Grænseforeningen ophørte med Det Sønderjydske Lotteri og salg af Dybbølmærker, ophørte det sidste økonomiske mellemværende mellem Grænseforeningen og det danske mindretal i Sydslesvig. Den økonomiske støtte til mindretallet var nu udelukkende et anliggende for den danske stat. Det skabte en bedre balance i forholdet til mindretallet, og det satte Grænseforeningen fri til at koncentrere sig om sin væsentligste opgave: Nemlig at oplyse danskerne om det danske mindretal i Sydslesvig", siger han.

Torben Rechendorff, som ny formand i 2000 kaldte du det danske mindretal for et forkæ-

Grænseforeningens formænd i 100 år

- Dr. jur. Frederik Vinding Kruse (1920-1922)
- Officer Hjalmar Ulrich (1922-1926)
- Rektor H.P. Hansen (1926-1942)
- Holger Andersen, konservativ politiker (1943-1961)
- Direktør Frederik Heick, Venstre-politiker (1961-1966)
- Direktør Erik Haunstrup Clemmensen, konservativ politiker (1966-1972)
- Højskoleforstander Arne Fog Petersen, Venstre-politiker (1972-1976)
- Landsretssagfører, direktør Eskild Friebling (1976-1984)
- Historiker, professor H.P. Clausen, konservativ minister (1984-1986)
- Amtsskolekonsulent Viggo Witt-Hansen (1986-1993)
- Lektor Jørn Buch (1993)
- Redaktør Bent A. Koch (1993-2000)
- Tidligere kirke- og kommunikationsminister Torben Rechendorff (K) (2000-2005)
- Tidligere højskoleforstander, P1-chef Finn Slumstrup (2005-2014)
- Tidligere kultur- og kirkeminister Mette Bock (LA) (2014-2016)
- Tidligere formand for Region Sønderjylland-Schleswig Jens Andresen (V) (2016-2020)

Tidligere kirke- og
kommunikationsminister
Torben Rechendorff
(K) var formand i
Grænseforeningen fra 2000
til 2005. Han efterfulgte
redaktør Bent A. Koch.

let mindretal og gjorde mindretallet klart, at man ikke kunne regne med en automatik i overførslen af midler til sydslesvigske skoler og institutioner. Du opfordrede mindretallet til økonomisk nøjsomhed. Hvorfor?

Torben Rechendorff: "Jeg syntes, der var en tendens til, at man fra det danske mindretals side satte sig tilbage i stolen og sagde: Pengene kommer jo uanset. Men sagen er, at Folketinget ikke kan sende en halv milliard kroner til Sydslesvig hvert år (i 2020 var Sydslesvigbevillingen på 489 millioner, red.), hvis ikke der udvises nøjsomhed. Det var selvfølgelig et håndkantslag, og nogle blev sure. Men det var nu fuldt bevidst, for jeg syntes, det var nødvendigt."

Mette Bock: "Jeg genkender lidt det billede, du tegner, Torben. Men jeg tror ikke, ➡➡

“

Jeg syntes, der var en tendens til, at man fra det danske mindretals side satte sig tilbage i stolen og sagde: Pengene kommer jo uanset.

Torben Rechendorff

Mette Bock, der dengang var medlem af Folketinget for Liberal Alliance, var formand i Grænseforeningen fra 2014 til 2016, hvor hun blev udpeget til kultur- og kirkeminister i VLAk-regeringen. Hun efterfulgte Finn Slumstrup.

det er arrogance fra sydslesvigernes side, for deres kærlighed til Danmark er ubetinget. De holder virkelig af Danmark. Men de kan bare ikke regne med, at den kærlighed er gengældt fra dansk side, hvis ikke den bliver næret. Derfor er der nogen, der engang imellem må give dem en kærlig opsang. Og hvem er nærmere til det end Grænseforeningen?”

Rundt om bordet er der enighed om, at bevillingen til Sydslesvig er blevet bedre sikret, efter at et enigt Folketing i 2010 vedtog Sydslesvigloven. Med Sydslesvigloven fik tilskudsordningerne til det danske mindretal i Sydslesvig hjemmel i en lov. Tidligere havde tilskudsordningerne alene været en del af finansloven hvert år.

Torben Rechendorff: “Det lykkedes jo også Grænseforeningen at få sig placeret ind på statsbevillingen ved den lejlighed (Græn-

seforeningen modtog 4 millioner kroner i driftstilskud fra Sydslesvigudvalget i 2020, red.). Samtidig er det vigtigt at understrege, at en række fonde støtter Grænseforeningen, ikke mindst Grænsefonden. Så i dag er Grænseforeningen langt bedre økonomisk stillet, end den var i min formandstid.”

“Jeg har ikke et sekund fortrudt!”

Torben Rechendorff, det var med dig som formand, at Grænseforeningen kom på kollisionskurs med Dansk Folkeparti i 2001. Det skete efter at SSWs ungdomsafdeling havde demonstreret imod partiets formand, Pia Kjærsgaard, ved Årsmøderne i Sydslesvig, og Pia Kjærsgaard havde følt sig truet i Flensborgs gader. Du udtalte til TV Avisen, at Pia Kjærsgaard ved at vælge en anden rute end resten af politikerdelegationen havde

fremprovokeret en konfrontation, og at hun slog politisk plat på situationen. Dette blev begyndelsen på en årelang konflikt mellem Grænseforeningen og det danske mindretal på den ene side og på den anden side Dansk Folkeparti og især Søren Krarup, der meldte sig ud af Grænseforeningen i protest. Har du nogensinde fortrudt, at du meldte så entydigt ud dengang. Du var jo ikke selv til stede?

Torben Rechendorff: “Nej, det har jeg ikke et sekund fortrudt! For jeg ved jo, at der ikke skete andet, end at der var nogle unge mennesker, der råbte ‘Bøh!’ til Pia, og så gik hun ind i en guldsmedeforretning, som hjalp hende, og det var det. Men Søren Espersen (daværende pressechef for DF, red.) var i nærheden, og det gav så ham rig lejlighed til at fortælle, at det danske mindretal var på nakken af Pia. Jeg er dog blevet forliget med Søren Krarup siden dengang.”

Paradigmeskifte: For en åben danskhed

Finn Slumstrup var formand for Grænseforeningen fra 2005 til 2014 og stod sammen med generalsekretær Knud-Erik Therkelsen bag det nye slogan “For en åben danskhed”. Senere blev den åbne danskhed stadfæstet med oprettelsen af Grænseforeningens Kulturmødeambassadører, der består af unge fra det danske og det tyske mindretal og derudover af unge med anden etnisk minoritetsbaggrund. Axel Johnsen, der er forfatter til bogen ‘Grænsen, folket og staten. Grænseforeningens historie 1920-2020’, kalder det et paradigmeskifte i Grænseforeningens historie. Hvad mener I om dette paradigmeskifte?

Mette Bock: “Jeg synes, det var et rigtigt paradigmeskifte. Men jeg må også sige, at da jeg kom til som ny formand i 2014, var tiden kommet til det, jeg kalder en kærlig kædestramning. Grænseforeningens Kulturmødeambassadører var en stor succes fra starten, og det er stadigvæk et fantastisk projekt. Men problemet var, at det var blevet så stor en succes, at man i Grænseforeningen næsten havde glemt kernen. Derfor lagde jeg op til en ny strategi, som vi kaldte ‘Ringe i vandet 2015-2020’, hvor kernen var Sydslesvig, ringen udenom var kulturmøder

i Danmark, og den yderste ring var grænse-landsproblematikker i hele verden.”

“Jeg anbefalede i sin tid også, at Grænseforeningen ikke skulle søge midler til Kulturmødeambassadørerne fra Sydslesvigbevillingen. Ved at holde fokus på Sydslesvig i forhold til Sydslesvigbevillingen undgår man kritik.”

Jens Andresen: “Den problematik gælder jo for så vidt stadigvæk i Grænseforeningen i forhold til andre aktiviteter. For eksempel mener jeg, at der er grænser for, hvor langt Grænseforeningen kan gå i samarbejdet med det tyske mindretal i Sønderjylland og fremme af tysk sprog og kultur i Danmark. Vi kan ikke søge økonomisk støtte til sådanne projekter hverken via Sydslesvigbevillingen eller Grænsefonden, der er vores væsentligste bidragydere, fordi støtten herfra er øremærket til Sydslesvig. Der er Grænseforeningen bundet, og det må man leve med.”

Peter Skov-Jakobsen: “Med hensyn til paradigmeskiftet og den åbne danskhed, så synes jeg, det er et rigtig flot slogan. Det er nødvendigt med en åben danskhed i en tid, hvor vi taler om grænser og nationalitet på en anden måde, end vi har gjort før. Det er naturligt at elske sit land og sit sprog. Men i mange år har den kærlighed til det nationale været taget fangen af bestemte politiske bevægelser. Hvis det nordiske og det europæiske samarbejde skal lykkes, mener jeg det skal bygge på glæden ved det nationale. Men ikke som en følelse, der afgrænser os i forhold til andre.” ➔

“

Da jeg kom til som ny formand i 2014, var tiden kommet til det, jeg kalder en kærlig kædestramning.

Mette Bock

Grænsekontrol og vildsvinehegn

Mette Bock, du var formand for Grænseforeningen fra maj 2014 og frem til november 2016, og var således formand for Grænseforeningen, da regeringen 4. januar 2016 indførte midlertidig grænsekontrol ved den dansk-tyske grænse for, som det hed, "at undgå kaotiske situationer i Danmark" som følge af tilstrømningen af flygtninge og migranter til Europa. Hvad tænkte du som formand i den situation?

Mette Bock: "Det var den absolut mest dramatiske episode i min formandstid. Jeg sad som formand i Grænseforeningen, men jeg sad jo også i Folketinget for et borgerligt parti,

der gik ind for at indføre midlertidig grænsekontrol i lighed med et bredt flertal i Folketinget. I den situation besluttede jeg mig for at indkalde til et ekstraordinært bestyrelsesmøde i Grænseforeningen og sige, at jeg ville stemme for midlertidig grænsekontrol i folketingssalen. Hvis nogen i bestyrelsen, apropos en åben danskhed, ikke mente, at dette ville være foreneligt med, at jeg var formand for Grænseforeningen, ville jeg selvfølgelig træde tilbage som formand. Jeg fik opbakning, og det var jeg glad for. Men det er da klart, at det var et dilemma. Ikke mindst i Sydslesvig har man jo følt, at Danmark med grænsekontrollen har vendt ryggen til grænselandet."

Jens Andresen, du var som formand for Grænseforeningen medunderskriver på en kommentar i Berlingske den 14. maj 2020 sammen med formanden for Sydslesvigsk Forening (SSF), Gitte Hougaard-Werner, og formanden for Bund Deutscher Nordschleswiger (BDN), Hinrich Jürgensen, under overskriften 'Danske og tyske mindretal i fælles opråd: Dansk grænselukning truer naboskabet til Tyskland'. Der skulle en coronanedlukning til, før Grænseforeningen havde en officiel holdning til grænsekontrollen ved den dansk-tyske grænse?

Jens Andresen: "Det er da rigtigt, at spørgsmålet om grænsekontrol er utroligt politisk ladet. Ikke mindst vildsvinehegnet, der stod færdigopført i januar 2019 har haft en stor, negativ symbolbetydning. Mange i Sydslesvig har det svært med grænser og hegn, og det forstår jeg, der både er sønderjyde og sydslesviger, meget godt. Men det er svært at være formand for Grænseforeningen og mene noget i disse grænsespørgsmål. Lige gyldigt hvad du siger og skriver offentligt, så kan du regne med at blive ringet op bagefter af nogen, der er uenige med dig. Man kan i grænsespørgsmålet ikke gøre alle tilfreds."

Ministeren flyttede Sydslesvigudvalget

Mette Bock, du trak dig som formand i Grænseforeningen i november 2016, da du blev udpeget til ny kultur- og kirkeminister i VLAK-regeringen. Som en af dine første embedshandlinger fik du flyttet Folketingets Sydslesvigudvalg fra Undervisningsministeriet og over i Kulturministeriet, og du sørgede for fredning af 650 genforeningssten og mindesmærker på Grænseforeningens foranledning. Hvorfor var det dig magtpåliggende at flytte Sydslesvigudvalget over i dit eget ministerium?

"Det var det, fordi jeg alle dage har interesseret mig for, hvad der foregår i grænselandet. Jeg er gift med en mand fra Flensborg (Hans Jørn Bock, red.), jeg har en baggrund som chefredaktør på JyskeVestkysten og som formand i Grænseforeningen. Det er ikke afgørende, hvor Sydslesvigudvalget hører til. Det afgørende er, at det hører til et sted, hvor ministeren interesserer sig for området."

GRÆNSEFORENINGEN
for en åben danskhed

Fakta om Grænseforeningen

- Grænseforeningen blev stiftet 2. november 1920 som en paraplyorganisation for en række sønderjyske foreninger, der var blevet stiftet i slutningen af 1800-tallet.
- Grænseforeningen har i dag 55 lokalforeninger rundt omkring i Danmark og i alt 10.000 medlemmer.
- Grænseforeningen har sekretariat i Grænseforeningens Hus, Peder Skrams Gade 5, København, med 18 medarbejdere.
- Økonomiske nøgletal 2019: Indtægter i alt: 12 mio. kr. (bl.a. fra Grænsfonden, Sydslesvigbevillingen, Tips- og Lottomidler, kontingent) Årets resultat: -700.000 kr. Egenkapital: 43 mio. kr.

Jens Andresen, der er tidligere formand for Region Sønderjylland-Schleswig, har været formand i Grænseforeningen fra 2016 og frem til formandsvalget 17. oktober.

Man kunne få den tanke, at genforeningsfestlighederne i 2020 og i øvrigt også det dansk-tyske kulturelle venskabsår ikke ville have fået den samme politiske bevågenhed, hvis ikke du havde været minister for området?

Mette Bock: "Det kan jeg jo ikke vide."

Tosprogede byskilte i Sønderjylland?

Jens Andresen, det tyske mindretal i Sønderjylland benyttede genforeningsåret og dansk-tysk venskabsår som anledning til igen at foreslå tosprogede byskilte i Sønderjylland. Grænseforeningen har indtil videre ikke haft en holdning til det spørgsmål. Hvorfor ikke?

Jens Andresen: "Der vil gå mange år, før de sønderjyske borgmestre kan nikke ja til tosprogede byskilte i Sønderjylland, for det ➡➡

“

Jeg ser Grænseforeningens største eksistensberettigelse i, at den arbejder for mødet mellem rigsdanskere og sydslesvigere

Jens Andresen

Biskop Peter Skov-Jakobsen, Københavns Stift, er eneste kandidat ved formandsvalget i Grænseforeningen den 17. oktober.

er ikke noget, befolkningen bryder sig om. Når jeg bliver spurgt om min holdning til det spørgsmål, plejer jeg at sige, at vejskilte skal bruges til at vise vej. Der er jo ingen, der kører forkert, fordi der kun står Tønder på byskiltet og ikke Tondern nedenunder.”

Mette Bock: “Det er nu ærgerligt. For der er rigtig mange mennesker, der kører gennem det dansk-tyske grænseland, som ikke aner, at de kører igennem et område med så rig en historie. Tosprogede byskilte ville gøre dem opmærksomme på det.”

Torben Rechendorff: “Du tror, at en italiener på vej på ferie i Danmark virkelig ville studse over det, hvis der stod Tønder og Tondern på samme skilt?”

Mette Bock: “Jeg ved da i alt fald, at når danskere kører sydpå og passerer et af de skilte i Slesvig, hvor der står bynavne på både dansk og tysk, så studser de over det.”

Peter Skov-Jakobsen: “På en måde er tosprogede byskilte vel noget, som flertallet skulle give til mindretallet. Det forekommer

mig forkert, at det tyske mindretal og andre mindretal skal bede om sådan noget.”

En sønderjyde som formand

Jens Andresen, da du blev valgt som ny formand i Grænseforeningen i 2016 efter Mette Bock, og efter at have været næstformand i en årrække, sagde du selv, at du ikke mente, at formanden for Grænseforeningen skulle være en sønderjyde. Nu blev det så dig gennem fire år. Mener du stadig det samme?

Jens Andresen: “Ja, det gør jeg. Og hvad værre er: Jeg er både sønderjyde og sydslesviger! For mig er det afgørende, at Grænseforeningens medlemmer er fra hele landet, og at formanden ikke er fra grænselandet. Jeg har rejst meget rundt i Danmark og holdt foredrag. Og der hersker desværre den misforståelse blandt mange danskere, at de tror, at alt det med grænsen, det tager vi os af i Sønderjylland. Sådan må det for Guds skyld ikke være.”

Torben Rechendorff: “Apropos “for Guds

skyld". Det er vel derfor, vi nu vælger Peter som ny formand? Jeg vil nu sige, at det har været en kæmpe fordel for dit formandskab, at du kommer fra grænselandet."

Mette Bock: "Ja, det har været en meget stor fordel."

Kan Grænseforeningen eksistere uden medlemmer?

Jens Andresen, det blev med dig som formand, at Grænseforeningen forberedte og gennemførte genforeningsjubilæet med en række aktiviteter, indtil coronapandemien lukkede Danmark ned i marts måned. Det blev også med dig som formand, at Grænseforeningen fik mange nye medlemmer, hvilket skal holdes op imod, at Grænseforeningen hvert år også mister mange medlemmer, som oftest på grund af dødsfald. I alt har Grænseforeningen i dag ca. 10.000 medlemmer. Hvad betyder medlemmerne, hvoraf de fleste er aktive i en af Grænseforeningens 55 lokalafdelinger?

Jens Andresen: "Medlemmerne betyder alt i Grænseforeningen. Grænseforeningen kan ikke holde til at miste ret mange flere medlemmer. Der skal være en folkelig forankring, hvis vi skal kunne fortsætte med at kalde os en folkelig forening. Det er også derfor, at jeg vil betragte det som min bedste beslutning som formand i Grænseforeningen at sige ja til at bevilge fire millioner kroner til ansættelse af to foreningskonsulenter i tre år. Vi begyndte debatten '2020. og hvad så' allerede i 2018 i bestyrelsen og nedsatte et udvalg. Og et af resultaterne af det udvalgsarbejde er ansættelse af disse to lokalforeningskonsulenter, der skal tage kontakt til Grænseforeningens lokalforeninger og hjælpe dem med at tænke nyt, så de kan tiltrække nye medlemmer."

Mette Bock: "Samtidig er det vigtigt at minde om, at der allerede er sket et generationsskifte i Grænseforeningen med oprettelsen af Grænseforeningen Ungdom i 2016. Foreningslivet i hele Danmark ændrer karakter i disse år, og de unge skal finde en måde at føre det folkelige liv videre på. Der er jo ikke noget at sige til, at en 20-årig ikke dukker op ude i en af Grænseforeningens lokalforeninger. Noget andet glædeligt er, at de folkelige foreninger i stigende grad slår sig sammen om at arrange-

re foredrag og møder. Ofte går en af Grænseforeningens lokalforeninger sammen med en lokalafdeling fra Foreningen Norden eller det lokale bibliotek."

Torben Rechendorff: "Jeg synes da også, man må spørge sig selv: Er det en forudsætning for at opretholde Grænseforeningen, at der findes lokalforeninger? Det behøver det jo ikke at være."

Mette Bock: "Det er jeg ikke enig med dig i. Jeg mener faktisk, at lokalforeningerne udgør rødderne i Grænseforeningens arbejde. Hvem skulle invitere danskerne til foredrag om grænselandet rundt omkring i Danmark, hvis ikke lokalforeningerne og resten af det folkelige forenings-Danmark fandtes?"

Fremtiden tegner lys

Der er bred enighed om, at fremtiden tegner lys for Grænseforeningen, selv om de tidligere formænd regner med, at medlemstallet vil falde igen, når genforeningsfestlighederne er overstået. Men Grænseforeningens berettigelse i Danmark bliver aldrig uaktuel, lyder det afslutningsvist rundt om mødebordet.

Mette Bock: "Selv om medlemmerne i Grænseforeningen spænder fra de stærkeste globalister til de stærkeste nationalister, har de grundlæggende en fælles forståelse af, at man godt kan være nationalt sindet samtidig med, at man anerkender mindretallene. I en tid, hvor debatten er meget polariseret, er der brug for Grænseforeningen til at stå fast på det synspunkt."

Jens Andresen: "Jeg ser Grænseforeningens største eksistensberettigelse i, at den arbejder for mødet mellem rigsdanskere og sydslesvigere. I disse år kommer der mange velmenende tyske statsborgere sydfra til det danske mindretal og vil have deres børn i dansk skole. De vil gerne lære om dansk sprog og kultur og ikke et ondt ord om det. Men der er en kæmpeopgave for Grænseforeningen i at hjælpe det danske mindretal i Sydslesvig med at sikre forbindelsen til Danmark og en forståelse af, hvad det vil sige at være dansk i dag."

Torben Rechendorff: "Jeg holder med Jens. Der har været en tendens til, at Grænseforeningen har en meget udvidet forståelse af sin opgave. Husk nu hvad det hele drejer sig om: Kammeraterne syd for den dansk-tyske grænse". 🍷

Hvilken betydning har Grænseforeningen i dag?

Fortalt til Alexander Leicht Rygaard og Anna-Lise Bjerager

Foto: Kristian Bræsen

Kulturminister Joy Mogensen (S)

“

**Kulturminister Joy Mogensen (S):
Grænseforeningen
har en stor del af æren
for øget kendskab til
Genforeningen**

“Grænseforeningen har netop vist sin store betydning på ganske glimrende vis med de mange tiltag og arrangementer i løbet af genforeningsåret. En ny undersøgelse, som Kulturministeriet står bag, viser, at danskernes kendskab til Genforeningen er steget i løbet af genforeningsåret. En af årsagerne til det er, tror jeg, at genforeningsarrangementerne hele vejen igennem har været meget folkeligt forankret. Og det tilskriver jeg i høj grad Grænseforeningen æren for.”

“Med coronapandemien er vi blevet mindet om vigtigheden af fællesskaber, og at det ikke er noget, der kommer af sig selv. At vi indtil videre er kommet så godt gennem krisen, skyldes blandt andet, at vi i Danmark har en meget stærk foreningstradition, hvor vi finder sammen om at finde konkrete løsninger i hverdagen. Jeg mener, det er enormt vigtigt, at samfundet har en ryggrad, der er foreningsbåret. Jeg håber derfor,

at Grænseforeningen med sine mange initiativer også i fremtiden kan finde en form, der gør, at foreningen overlever med bred folkelig appel.”

“Ud over det foreningsbårne er det oplysende, som Grænseforeningen og mange andre har bidraget med i år, også vigtigt. I løbet af dette genforeningsår har vi fået genopfrisket de historiske begivenheder, der gjorde Sønderjylland til en del af Danmark i 1920. Det har vakt megen genklang hos mig personligt. Da jeg var ung, var jeg aktiv i at lave fredsskabende arbejde på Balkan efter borgerkrigen i 1990'erne. Jeg ville ønske, at jeg dengang havde vidst noget mere om udviklingen i det dansk-tyske grænseland.”

Bertel Haarder (V) er medlem af Folketinget og er opvokset på Rønshoved Højskole i Sønderjylland.

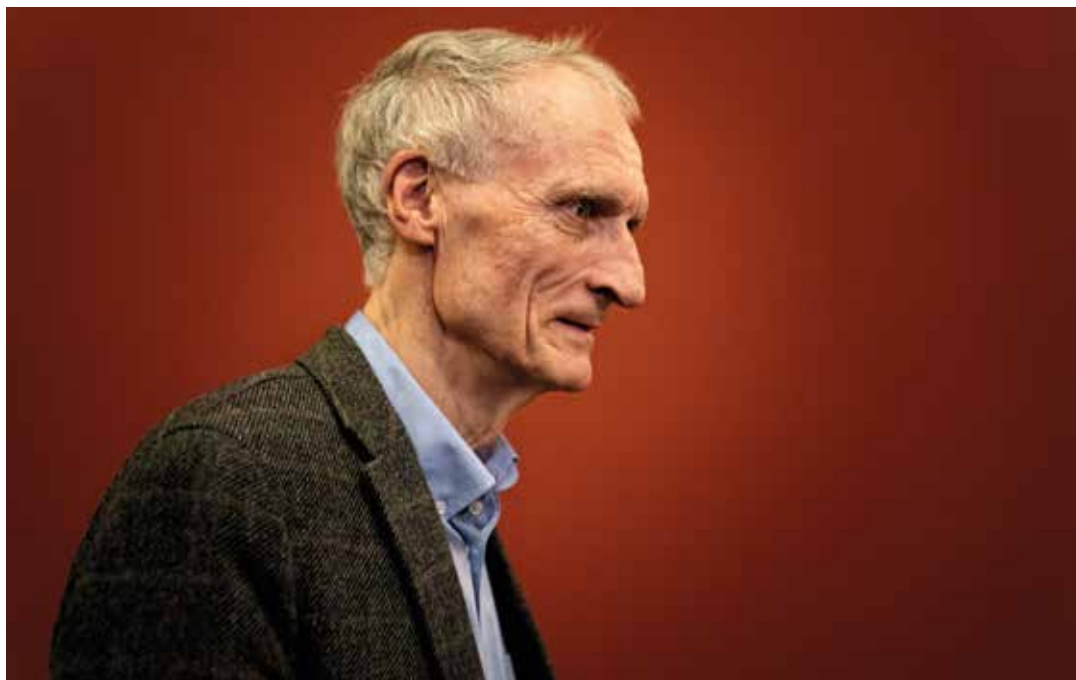

Foto: Ida Guldback Arentsen/Ritzau Scanpix

Bertel Haarder: Grænseforeningen skal være grænselandets vagthund

“Grænseforeningens betydning har uden tvivl været svækket de senere år. Grænseforeningen havde enorm betydning lige efter Anden Verdenskrig, hvor der var diskussion om, hvorvidt grænsen skulle rykkes. Men siden er medlemstallet gået ned, og opmærksomheden omkring Grænseforeningen har været aftagende.”

“Jeg mener dog, at Grænseforeningen i dag har en ny og vigtig opgave, nemlig at tale grænselandets sag. Grænseforeningen skal være vagthund for grænselandes interesser. Jeg har undret mig over, at jeg har hørt så lidt fra grænselandet og Grænseforeningen i forbindelse med grænselukningen og de mange andre tåbelige coronarestriktioner, som grænselandet er blevet plaget med. Her burde Grænseforeningen have tordnet mod grænselukningen, tordnet mod seksdagsreglen for de tyske turister, tordnet mod alt det, der plager dem, der pendler hen over grænsen. Grænseforeningens vision må være, efter min mening, at forvandle udkanter til kerneland. Og i grænselandet har vi to udkanter, nemlig Sønderjylland og Sydslesvig, og de har lidt under grænselukningen. Det bedste, vi kan gøre for dem, er at få skabt fuld bevægelighed hen over grænsen, sådan at Nord- og Sydslesvig kan komme endnu tættere på hinanden.”

“Jeg har stor respekt for det arbejde, Finn Slumstrup (formand i Grænseforeningen 2005-2014, red.) og generalsekretær Knud-Erik Therkelsen har udført, bl.a. at man har fjernet det antityske i Grænseforeningens profil. Men det var en fejl at få Sigurd Barrett til at lave en ny udgave af ‘Det haver så nyligen regnet’.”

“Jeg må indrømme, at jeg ikke var særlig ked af det, da jeg i 1993 tabte afstemningen om at blive Grænseforeningens næste formand. Jeg synes, der var meget kværlanteri, og det kan jeg ikke holde ud. Men jeg er helt sikker på, at det er forsvundet i dag. Siger jeg med et smil.” ➡

Susanne Hyldelund tiltrådte som Danmarks ambassadør i Berlin den 1. september 2020.

“

Ambassadør Susanne Hyldelund: Grænseforeningen udgør en folkelig forankring

“Grænseforeningens betydning i dag synes jeg først og fremmest har at gøre med, at Grænseforeningen har gjort hele rejsen med siden den dansk-tyske grænsedragning i 1920. Det har været en rejse, hvor der har været svære tider og glædelige tider og op til i dag, hvor Grænseforeningen er med til at sætte fokus på

grænseregionen som et sted, vi sammen skal værne om. Jeg synes, det kom så udmærket til udtryk i den kronik, som Folketingets formand, Henrik Dam Kristensen, og Grænseforeningens formand, Jens Andresen, sammen skrev den 1. januar 2020 i Politiken ved indledningen til genforeningsåret. Her skrev de bl.a. om grænsen, at den har forandret sig fra en linje i landskabet til et rum, hvor man på tværs af sprog og kulturer samarbejder om fælles løsninger. Grænseforeningen har ydet sin indsats både i forhold til genforeningsåret og i forhold til det dansk-tyske kulturelle venskabsår 2020, som vi jo også fejrer i år. Som ny dansk ambassadør i Berlin værdsætter jeg dette folkelige engagement fra dansk side. Uden denne folkelige forankring bliver et politisk initiativ som det dansk-tyske kulturelle venskabsår nemlig let tomt. Der skal være mennesker, der fylder initiativet med liv.”

“Jeg selv er født og opvokset i Kolding. Jeg havde en mormor, der var født og opvokset i Hamborg og en farmor, der var født og opvokset i Tønder, og som tydeligt kunne huske afstemningsdagen den 10. februar 1920. I mit hjem talte vi også tysk, og vi kørte ofte til Flensborg for at handle og spise frokost. Det bliver superspændende at lære mindretallene og de mange foreninger i grænselandet at kende. Det vil være en ekstra dimension til min egen opvækst og mit nye liv og nye opgaver som dansk ambassadør i Berlin.”

“

Marie Krarup:

Danskhed kan aldrig kun være åben

“Jeg bliver faktisk ked af det over, at Grænseforeningen i dag har sloganet ‘For en åben danskhed’, og når jeg hører Grænseforeningens medarbejdere argumentere for dette synspunkt i debatten. En åben danskhed bliver udlagt som en form for multikulturalisme fra Grænseforeningens side. For mig er danskheden kun åben på den måde, at vi gerne vil give plads til folk, der ønsker at blive danske. Danskhed er noget konkret. Danskhed er kærlighed til det danske sprog, den danske kultur og Dannebrog og betyder i sagens natur, at du sætter den danskhed over et andet sprog, en anden kultur og et andet flag.”

“Jeg blev mit partis ordfører for det danske mindretal i Sydslesvig og for det tyske mindretal i Sønderjylland, lige inden coronapandemien lukkede det hele ned, så jeg kunne ikke besøge det dansk-tyske grænse-land i år, hvilket jeg ellers havde glædet mig til. Selvfølgelig er det noget specielt at være i grænselandet. Når man er en del af det danske mindretal i Sydslesvig, har man naturligvis forståelse og indsigt i tysk sprog og kultur. Men man har hjertet i det danske, og det samme synes jeg, Grænseforeningen burde have.”

Foto: Niels Christian Vilmann/Ritzau Scanpix

Marie Krarup, der er medlem af Folketinget for Dansk Folkeparti (DF), besluttede for nylig at forlade dansk politik ved næste valg.

10 nedslag i Grænseforeningens

1920 Grænseforeningen stiftes

Grænseforeningen blev stiftet den 2. november i skuffelse over, at Flensborg og resten af Sydslesvig ikke var kommet med ved Genforeningen i 1920. Det skete ved en fusion med Sønderjydske Foreningers Fællesraad, hvilket betød, at organisationen blev udvidet med mere politisk moderate foreninger, herunder en række Flensborg-venlige foreninger. Helt frem til 1950'erne bar organisationen dobbeltnavnet 'Grænseforeningen – Sønderjydske Foreningers Fællesraad'.

1931 Nye skoler ved Dannevirke

Indvielse af Ansgar-Skolen i Slesvig. Efter vedtagelsen af en ny preussisk skolelov i 1928 blev det muligt for det danske mindretal i Sydslesvig at oprette skoler uden for Flensborg. Grænseforeningen oprettede i 1930 en skole for 16 elever. Året efter indviedes en ny bygning i Bismarckstrasse i Slesvig med 60 elever. For Grænseforeningen og for mindretallet havde det stor symbolsk værdi at have fået fodfæste ved Dannevirke.

1945 Nej til grænseflytning

Umiddelbart efter den tyske kapitulation rejste det danske mindretal i Sydslesvig kravet om en grænseflytning. Grænseforeningen under ledelse af formand Holger Andersen afholdt sig fra at rejse kravet politisk for i stedet at kæmpe for dansk statsstøtte til danske skoler i hele Sydslesvig.

Holger Andersen, var en legendarisk formand for Grænseforeningen 1943-1961.

1920

1930

1940

1950

1960

1970

1924 Indvielse af Flensborghus i Flensborg

Grænseforeningen afsluttede efter tre år renoveringen af Flensborghus, som blev bibliotek og central for Grænseforeningens arbejde i Sydslesvig og for Den slesvigske Forening / Sydslesvigsk Forening de næste fyrre år.

Foto: Arkivet ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig

Køb og istandsættelse af Flensborghus i Flensborg var den første store opgave for Grænseforeningen

1934 Den sønderjyske uge 1934

Den sønderjyske uge 1934 – den største kampagne i Grænseforeningens historie – blev afviklet. Det blev en kæmpesucces med 500 møder, 7000 nye medlemmer, taler i radioen og 23 nye foreninger.

Foto: Arkivet ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig

Salget af Dybbølmærker på Dybbøldagen den 18. april udgjorde en stor del af Grænseforeningens økonomi frem til 1980'erne.

1963 Institutioner til ungdommen

Efter at have bygget flere end 30 skoler og efter at have opnået dansk statsstøtte til dem alle tog Grænseforeningen i 1957 fat på at få skabt institutioner for ungdomsarbejdet i Sydslesvig. Syv år senere, i 1967, var arbejdet afsluttet med opførelsen af 17 nye institutioner, der finansieredes via det danske statstilskud.

historie 1920-2020

Af Axel Johnsen

1970 Nyt ungdomskollegium

På trods af store organisatoriske vanskeligheder kastede Grænseforeningens formand Erik Haunstrup Clemmensen organisationen ud i at finansiere og opføre et stort ungdomskollegium i Flensborg. Kollegiet blev en follegave til sydslesvigerne i anledning af 50-året for Genforeningen. Det er det største enkeltprojekt i Grænseforeningens historie, der kostede indtægterne fra lotterierne 1967-1970 foruden store landsdækkende indsamlinger og et klækkeligt statstilskud.

2007 For en åben danskhed

Nyt slogan: For en åben danskhed. Under ledelse af generalsekretær Knud-Erik Therkelsen og formand Finn Slumstrup blev der i disse år foretaget en række grundlæggende forandringer af Grænseforeningens arbejde og profil. Mest markant var det nye slogan, der vendte organisationens indsats helt om: Før var Grænseforeningen en organisation, der bragte danskhed til Sydslesvig; nu skulle organisationen bringe tolerance og åbenhed til Danmark.

GRÆNSEFORENINGEN
for en åben danskhed

1980

1990

2000

2010

2020

2001 Ind i værdikampen

Grænseforeningen meldte sig ind i den danske værdikamp. Lige siden 1945 havde Grænseforeningen afholdt sig fra indblanding i politik, men ved årsmødet i 2001, hvor SSW-U og SSW gjorde front mod Dansk Folkepartis formand Pia Kjaersgaard, stillede Grænseforeningens formand Torben Rechendorff sig skulder ved skulder med sydslesvigerne. Grænseforeningen meldte sig dermed på venstrefløjen i den ophedede værdikamp i Danmark i disse år.

Foto: Karin Riggelsen, Grænseforeningens billedarkiv

Demonstranter fra SSWs ungdomsafdeling gik mod Pia Kjaersgaard på gågaden i Flensborg under Det danske Årsmøde i 2001. Grænseforeningens formand Torben Rechendorff støttede efterfølgende sydslesvigerne.

2011 Slut med at formidle statsmidler

Ved indførelsen af Sydslesvig-loven i 2011 ophørte ordningen med, at Grænseforeningen formidlede statsbevillinger til Dansk Centralbibliotek, SdU, Sydslesvigsk Forening, landbrugsarbejde, SSW og Sydslesvigsk Kultursamfund. Dermed ændredes forholdet mellem Grænseforeningen og de sydslesvigske organisationer fundamentalt. Til gengæld kunne Grænseforeningen agere friere og selv søge om penge til de oplysningsprojekter, der tegner Grænseforeningen i dag.

Tidslinjen er udarbejdet af historiker Axel Johnsen, der er forfatter til bogen 'Grænsen, folket og staten. Grænseforeningens historie 1920-2020', Gyldendal. Alle fotos er fra bogen.

A portrait of Peter Skov-Jakobsen, an older man with white hair and a beard, wearing glasses, a dark blue pinstripe suit, a light blue shirt, and a red patterned tie. He is standing in front of a light-colored wall with vertical architectural elements. The lighting is soft, coming from the side.

*Københavns
biskop, Peter
Skov-Jakobsen er
eneste kandidat
som ny formand i
Grænseforeningen
og ventes valgt på
Grænseforeningens
Sendemandsmøde
17. oktober.
Her er Peter
Skov-Jakobsen
fotograferet uden
for Københavns
Domkirke.*

“Det nationale for mig betyder, at jeg også er nysgerrig på andre

Af Anna-Lise Bjerager
Fotos: Thomas Tolstrup

INTERVIEW Københavns biskop Peter Skov-Jakobsen stiller op som ny formand for Grænseforeningen. Læs interview med formandskandidaten, der er optaget af det nationale, grænser og identitet og ikke ser en konflikt mellem det nationale og det multikulturelle

Peter Skov-Jakobsens bedstefar hed Wilhelm Heinrich Petersen og var født i 1897 i Frørup ved Christiansfeld. Han talte tysk med sin mor og kom i krigstjeneste for kejseren på Vestfronten under Første Verdenskrig. Men efter den nye dansk-tyske grænsedragning i 1920, hvor Frørup blev en del af det danske rige, opfattede han sig selv som dansk statsborger.

“Grænsen løb lige ned igennem ham”, konstaterer Peter Skov-Jakobsen.

Vi sidder i Bispegården i Nørregade i København med udsigt til på den ene side Københavns Universitet og på den anden Københavns Domkirke, hvor Peter Skov-Jakobsen prædikede ved genforenings-

gudstjenesten den 12. januar i år. H.M. Dronningen var til stede og det samme var repræsentanter fra det officielle Danmark, det dansk-tyske grænseland og Tyskland. I sin prædiken sagde biskoppen blandt andet: “Om vi er dansk eller tysk, sønderjyde eller slesviger, mindretal eller flertal, foran os står Guds rige”.

Det var forud for den genforeningsgudstjeneste, at Peter Skov-Jakobsen blev ringet op: Ville han stille op som formandskandidat i Grænseforeningen?

“Svaret krævede selvfølgelig en overvejelse. Det blev et ja”, konstaterer Peter Skov-Jakobsen, der har indvilget i også at stille op til interview med magasinet Grænsen forud for formandsvalget for at svare på, hvad ➡➡

Grænseforeningens medlemmer og offentligheden i øvrigt kan forvente sig af ham som ny formand for Grænseforeningen. Og hvorfor er det interessant for ham som biskop med en travl mødekalender at blive formand for en folkeoplysende forening som Grænseforeningen?

Peter Skov-Jakobsen gør det klart, at han ikke har færdige strategier klar for Grænseforeningens fremtid, men vil glæde sig til at udarbejde planer for fremtiden i et samarbejde med den øvrige bestyrelse og ledelse. Men han har gjort sig nogle overordnede tanker om nogle emner, der optager ham meget: Nationalitet, identitet og grænser, som han mener spiller fint sammen med Grænseforeningens formål om at støtte danskheden i grænselandet, særligt syd for grænsen, under sloganet "For en åben danskhed".

"Jeg tror, at noget af det, der kommer til at optage os endnu mere i Europa i de kommende år, bliver nationalitet og grænser. Og de to ord hænger uløseligt sammen med et

andet, nemlig identitet: Hvad vil det sige at være et menneske? Hvem er jeg? Hvem er vi?"

"De temaer, vil jeg gerne være med til at sætte fokus på, både som formand for Grænseforeningen og som biskop. I min verden skelner jeg ikke mellem mine forskellige roller. Det ville være alt for opdelt og mærkeligt. For mig er det det fællesmenneskelige, det drejer sig om, og der ser jeg en folkeoplysende forening som Grænseforeningen som en væsentlig aktør.

Og den travle kalender: Ja, jeg har travlt, men jeg er også vant til at nå meget, så det er jeg ikke bekymret for".

Bindestregsidentitet er kommet for at blive

"Min bedstefar levede med både dansk og tysk i grænselandet dengang. For mit eget vedkommende har det været mere enkelt. Jeg er født i Danmark, som jeg elsker: Sproget, kulturen, naturen, årstiderne og lyset. Men jeg har også været præst i England i mange år, og hvis jeg og min familie ikke var vendt hjem igen dengang, var mine to døtre vokset op med to modersmål og to kulturer, og det tror jeg ville have været en berigelse for dem."

"Sådan er virkeligheden også i København og mange steder i det øvrige Danmark i dag: Vi lever i en tid, hvor mange borgere har bindestregsidentitet. Det er spændende, når de unge kommer og siger: Den bindestreg er vi ikke bange for. De fleste af os ældre er vokset op med én kultur og ét sprog, nemlig dansk. Men vi må forholde os til en ny virkelighed og komme de unge i møde", siger han og fremhæver, at han ved et møde i Grænseforeningen tidligere i år blev præsenteret for Grænseforeningens Kulturmedaembassadører, der er et korps af unge fra det danske, tyske og frisiske mindretal samt unge med anden etnisk minoritetsbaggrund, der holder dialogmøder på uddannelsesinstitutioner og oplyser om, hvordan det er at leve med bindestregsidentitet.

"Det var smadderspændende", konstaterer Peter Skov-Jakobsen.

Mødet med tysk, teologi, England og søens folk

Peter Skov-Jakobsen er opvokset i Korup ved Odense i 1959 og læste tysk på Københavns Universitet, inden han skiftede til teologi. At tiden som tyskstuderende har sat spor, bærer samtalen præg af med mange referencer til tyske forfattere og steder. Sommerferien i år gik til Weimar, og mødet med de store tænkere Goethe, Schiller og Wieland og deres oplysningstanker fortæller han begejstret om.

Peter Skov-Jakobsen har været biskop over Københavns Stift siden 2009, er fraskilt og har to voksne døtre. På hans hjemmeside kan man læse, at han er optaget af samfundsforhold, litteratur og europæisk historie, og når man spørger ham, om han har noget at tilføje til denne korte eleva-

Peter Skov-Jakobsen

Peter Skov-Jakobsen, født 1959, biskop i Københavns Stift siden 2009, formand for Rådet for Folkekirkens Nødhjælp og Porvoo-fællesskabet, (de lutherske kirker i Norden og de baltiske lande, de anglikanske kirker i England, Skotland, Irland, Portugal og Spanien). Medlem af bestyrelsen i Danske Sømands- og Udlandskirker, Folkekirkens Mellemkirkelige Råd og Dansk-Norsk Fond, præsident for Bibelselskabet. Initiativtager til samtaleforummet Jødisk – kristent - muslimsk Forum. Fast skribent på www.altinget.dk.

“

*At jeg er
blevet den,
jeg er, er først
og fremmest
sket i mødet
med andre*

tortale om, hvem han er, kommer svaret prompte.

“At jeg er blevet den, jeg er, er først og fremmest sket i mødet med andre”, siger han og uddyber:

“Det har været helt afgørende for mig at studere i England og gøre tjeneste ved sømandskirken i Hull gennem ni år. Det har også været afgørende at være præst ved Holmens Kirke og være udsendt som orlogspræst i forbindelse med Søværnets operationer i blandt andet Middelhavet og Adénbugten. Mødet med disse sømænd har betydet meget for mig. De er gået ind i en sådan tjeneste med en særlig afgjorthed og er indstillet på at kæmpe for det, de tror på.

Og så gør man honnør for Dannebrog, hver gang man går fra borde og ombord igen. Det har også betydet meget”.

Dannebrog og det multikulturelle

Netop Dannebrog var temaet ved en anden festgudstjeneste i Københavns Domkirke den 15. juni 2019, hvor Peter Skov-Jakobsen også prædikede. Anledningen var 800-års jubilæet for Dannebrog. Efterfølgende skrev lektor i litteratur og borgerlig debattør Hans Hauge i Berlingske under overskriften “Den anti-nationale biskop”, at Peter Skov-Jakobsen hyldede det multikulturelle, og det var ikke venligt ment, fornemmede man som læser. Hans Hauge spurgte dengang retorisk: ➡➡

Peter Skov-Jakobsen har været biskop over Københavns Stift siden 2009. Han læste som ung tysk på Københavns Universitet, inden han skiftede til teologi.

“

Man skal være national og holde af sit land, men man skal passe på med at gå til yderligheder.

“Ved biskoppen slet ikke, at nationalismen har skabt Danmark, Dannebrog, det nationale, flaget, sproget og det hele?”

“Jo, det ved jeg godt”, lyder svaret fra Peter Skov-Jakobsen, “men for mig er det nationale ikke noget, jeg føler mig spærret inde i. Det nationale for mig betyder, at jeg også er nysgerrig på de andre og kan række ud imod andre mennesker og andre kulturer. Vores kongefamilie er da et udmærket eksempel på det. De har vist, at man rent faktisk godt kan tale dansk med både fransk og australsk accent. For mig er det nationale ud over at være mit udgangspunkt også en port til verden, og den opfattelse er jeg da heldigvis ikke alene om”, siger Peter Skov-Jakobsen.

Grænser og grave

Han ved godt, at det multikulturelle ofte først og fremmest problematiseres i forhold til borgere med ikke-vestlig baggrund. Han henviser til den kendte tyske forfatter med iransk baggrund Navid Kermanis bog: ‘Entlang den Gräben. Eine Reise durch das östliche Europa bis Isfahan’ (Langs gravene, en rejse gennem det østlige Europa til Isfahan).

“Bogen viser, at de steder, hvor der er nationer og grænser, vil der også ofte være mange grave. Man skal være national og holde af sit land, men man skal passe på med at gå til yderligheder. Det handler om at elske sit land og bevare sansen for dem på den anden side af grænsen. Om man er voksen eller barn: Grænser drager, og man kan ikke lade være med at overskride dem”, siger Peter Skov-Jakobsen og vender tilbage til det dansk-tyske grænseland, hvor der i dag hersker fred og forståelse mellem mennesker. Men det er vigtigt at huske, at det ikke altid har været sådan, pointerer han.

“Her i 100-året for Sønderjyllands genforening med Danmark synes jeg, det er vigtigt at lytte. Hvis jeg bliver valgt som ny formand for Grænseforeningen, vil jeg bruge megen tid på at lytte til både mindretal og flertal på begge sider af grænsen og lære noget om alle nuancerne.”

“Jeg vil glæde mig til at møde det danske mindretal syd for grænsen og være med til at give mindretallet en fornemmelse af, at de er en berigelse for Danmark. Det danske mindretal kan lære os noget om, hvad det vil sige at leve med to kulturer og give os en forståelse af, hvad det tyske kan bidrage med.”

Mindretallene som brobyggere

“Også det tyske mindretal i Sønderjylland

kan lære os noget. Jeg har læst Henrik Skov Kristensens velskrevne bog ‘Gerningsmænd eller ofre’ om det tyske mindretals erindring om nazismen, Anden Verdenskrig og retsopgøret. Det var en sjældent vulgær fejltagelse at blive nazist og gå strækmarch i Sønderborg kun få måneder før befrielsen i 1945. Den fejltagelse har det tyske mindretal måttet forholde sig til.”

“Men der er også et opgør med fortiden. Det kom meget stærkt til udtryk, da Hans Heinrich Hansen, (den daværende formand for Bund Deutscher Nordschleswiger (BDN), red.) talte ved genforeningsfesten på Dybbøl Banke i 1995. Vi andre kan bruge den vulgære fejltagelse fra dengang til at forarges, ja. Men forhåbentlig kan vi også bruge den til at se på vores egne fejltagelser og blive klogere på, hvad vi selv skal sone og gøre op med”.

“For begge mindretal gælder, at der var et sprog og en kultur, som ikke ville slippe dem, og som de holdt fast i, og i dag virker de som brobyggere mellem dansk og tysk.

Mange i det dansk-tyske grænseland har en stærk regional identitet som slesvigere. Det synes jeg også er spændende. Man kan være slesviger, dansk eller tysk, europæer og verdensborger på samme tid. Mindretallene kan lære os at være opmærksomme på vores egen nationalitet”, siger Peter Skov-Jakobsen.

Hvad vil du arbejde for som ny formand for Grænseforeningen?

“Jeg vil arbejde for, at Grænseforeningen fortsat er vågen og på pletten som folkeoplysende forening, både når det gælder møder på tværs af den dansk-tyske grænse og kulturmøder i det hele taget.”

Hvad kan Grænseforeningens medlemmer forvente sig af dig som ny formand?

“Jeg glæder mig til at besøge nogle af Grænseforeningens 55 lokalforeninger rundt omkring i Danmark. De gør et meget stort stykke arbejde med mange foredrag og møder og rejser til Sydslesvig. Jeg tror, vi skal have et åbent sind i forhold til, hvordan det lokale arbejde skal udvikle sig fremover, fordi man mange steder står over for et generationsskifte.”

Foto: Grænseforeningen

Grænseforeningen har fået mange nye medlemmer

Af Anna-Lise Bjerager

“En glædelig udvikling”, siger Jens Andresen, der er afgående formand for Grænseforeningen i bestyrelsens beretning ved Grænseforeningens Sendemandsmøde 17. oktober i Vingsted Centret ved Vejle

Grænseforeningen har siden 6. december 2019 og frem til slutningen af september i år fået 1.450 nye medlemmer.

Jens Andresen, der er afgående formand for Grænseforeningen, kalder medlemsfremgangen for en “glædelig udvikling” i sin gennemgang af bestyrelsens beretning ved Grænseforeningens Sendemandsmøde, der afholdes 17. oktober på Vingsted Centret ved Vejle.

“Stigningen i medlemstallet kan tilskrives al den opmærksomhed om Grænseforeningen, der har været forbundet med genforeningsjubilæet, og den oplysnings-

Grænseforeningens oplysnings- og hvervekampagne med magasinet Grænsen som indstik og annoncer i en række dagblade har fra 6. december 2019 og frem til slutningen af september givet 1.450 nye medlemmer.

og hvervekampagne med et halvt års gratis medlemskab, Grænseforeningen har stået bag siden 6. december 2019 og vil fortsætte frem til 15. juni 2021”, siger Jens Andresen.

I beretningen gør Jens Andresen opmærksom på, at medlemsfremgangen er på 826 husstande, hvilket svarer til 1.450 ny medlemmer. Dette skyldes, at Grænseforeningen historisk har ganget med en faktor 1,75 for at medregne alle personer i husstanden. Jens Andresen oplyser i beretningen også om, at der i samme periode har været et naturligt frafald, og at Grænseforeningen i dag har i alt 10.000 medlemmer. 🍷

Grænseforeningens oplysnings- og hvervekampagne 2020

Grænseforeningens oplysnings- og hvervekampagne blev iværksat som optakt til fejringen af 100-året for Sønderjyllands genforening med Danmark med det formål at oplyse om Genforeningen og dansk-tysk venskabsår og samtidig få flere danskere til at melde sig ind i Grænseforeningen. Kampagnen blev indledt med, at magasinet Grænsen udkom som jubilæumsnummer om Genforeningen den 6. december 2019 med et stort interview med H.M. Dronningen om Genforeningen. Dette jubilæumsnummer blev samme dag bragt som indstik i Week-endavisen og Kristeligt Dagblad, ligesom der blev indrykket helsidesannoncer i de to dagblade med overskriften: “Vil du være med til at fejre 100-året for Genforeningen?” med tilbud om et halvt års gratis medlemskab af Grænseforeningen og tre numre af magasinet Grænsen gratis med posten. Annoncen “Vil du være med til at fejre 100-året for Genforeningen?” blev også bragt i Jyllands-Posten og Politiken Historie om Genforeningen.

Den 30. august blev magasinet Grænsen, der denne gang var et særnummer om det dansk-tyske kulturelle venskabsår med interview med den tyske forbundspræsident Frank-Walter Steinmeier, distribueret som et indstik i JyskeVestkysten og med et lignende tilbud om et halvt års gratis medlemskab af Grænseforeningen og tre numre af magasinet Grænsen gratis med annonceteksten: “Vil du være med til at fejre Genforeningen og dansk-tysk venskabsår?”.

Det er endnu for tidligt at sige, hvor mange af de nye medlemmer, der bliver ved som betalende medlemmer i Grænseforeningen. Men indtil videre ser det ud til, at cirka halvdelen fortsætter som betalende medlemmer, og det er en tilfredsstillende udvikling, oplyser generalsekretær Knud-Erik Therkelsen. Oplysnings- og hvervekampagnen fortsætter til 15. juni 2021, da genforeningsfejringen er blevet forlænget i et halvt år som følge af coronanedlukningen i foråret 2020.

“Da min søn begyndte at spørge til historien og krigene, gik det op for mig, at jeg har noget, jeg skal give videre

Af Malene Fenger-Grøndahl
Fotos: Niels Åge Skovbo

INTERVIEW 30-årige Kristina Albertsen Jepsen, der er nyt medlem af Grænseforeningen Aabenraa, tror mest på at satse på sociale medier og aktiviteter for børnefamilier, hvis Grænseforeningen Aabenraa skal have flere nye medlemmer end de 28 nye medlemmer, der allerede er kommet til i genforeningsåret

For et års tid siden begyndte 30-årige Kristina Albertsen Jepsens søn på ni år at stille en masse spørgsmål om historien i Sønderjylland. Om krig og fred og grænsedragning. Og selv om Kristina Albertsen Jepsen er vokset op med familie på begge sider af grænsen og en far, der er vokset op i Sydslesvig som både dansk- og tysktalende, blev sønnens spørgsmål et wake up-call til hende.

“Det gik op for mig, at selv om jeg er vokset op med både dansk og tysk – eller sydslesvigsk – familie, og jeg føler mig meget knyttet til grænselandet, så er der en masse ting, jeg ikke selv ved nok om. Det fik mig til at melde mig ind i Grænseforeningen”, siger hun.

Magasinet Grænsen møder Kristina Albertsen Jepsen på Folkehjem i Aabenraa, hvor fire medlemmer af Grænseforeningens lokalafdeling i Aabenraa er samlet en formiddag i slutningen af september. De tre øvrige er: Formand Jens Overgaard, 70 år, der er tidligere gymnasielærer på Duborg-Skolen i Flensborg og har været medlem siden 1980, 68-årige Horst Schneider, der er en del af det danske mindretal i Sydslesvig og foreningens revisor, samt 67-årige Ragnar Albertsen, der er født i Sydslesvig, bor i Rødekro og er foreningens kasserer.

Aldersfordelingen med en overvægt af medlemmer over 65 år er symptomatisk både blandt de mangeårige medlemmer og blandt

de nye, der er kommet til i Aabenraa siden 6. december 2019, hvor Grænseforeningens sekretariat i København indledte en oplysnings- og hvervekampagne med tilbud om gratis medlemskab af Grænseforeningen i et halvt år og tre numre af magasinet Grænsen gratis med posten.

Tostrengt indsats

I Grænseforeningen Aabenraa har man gjort en del for at hverve nye medlemmer i genforeningsåret, fortæller Jens Overgaard.

“Vores indsats har været tostrengt. Vi har undersøgt, hvad der karakteriserer de medlemmer, vi allerede havde, og så har vi forsøgt at række ud efter nye grupper. Vi

fandt ud af, at vores medlemmer kan opdeles i tre kategorier: En kategori er dem, der har haft en tilknytning til grænselandet ved at have arbejdet i eller have familie i Sydslesvig. En anden er dem, der er medlemmer pr. tradition, hvor medlemskabet nærmest går i arv. Den sidste gruppe er dem, som er flyttet til landsdelen eller måske har boet her altid, men på et tidspunkt har fattet interesse for det historiske”, uddyber han.

“Vi har forsøgt at række ud til potentielle medlemmer ved at tage en snak med dem ved vores arrangementer og ved at dele flyers ud. På den måde er det lykkedes at få en del nye medlemmer. Men fælles for både nye og gamle medlemmer er, at de er

“Der er en masse ting, jeg ikke selv ved nok om. Det fik mig til at melde mig ind i Grænseforeningen”, siger Kristina A. Jepsen, der gerne vil give historien om grænselandet videre til sin niårige søn.

"Vi har forsøgt at række ud til potentielle medlemmer ved at tage en snak med dem ved vores arrangementer og ved at dele flyers ud", siger Jens Overgaard, der er formand for Grænseforeningen Aabenraa

godt oppe i årene, og i vores bestyrelse har vi desuden kun mænd. Så du er den positive undtagelse, der endda tager næste generation med ind", siger formanden med et smil i retning af Kristina Albertsen Jepsen, der er højgravid med sit tredje barn.

"Jeg gad ikke tale tysk"

Kristina Albertsen Jepsens ældste barn går i 3. klasse og er lige begyndt at have tysk i skolen. Det har gjort hende ekstra opmærksom på sprogets og kulturens betydning.

"Min far, som er født i Flensborg, ville meget gerne tale tysk med mig, da jeg var barn, men det gad jeg ikke rigtig, så det gled ud. I dag er jeg utrolig ked af det, for det betyder for eksempel, at jeg ikke kan tale med de medlemmer af min familie, som kun taler tysk. Mine kusiner i Sydslesvig, som har gået i dansk skole, kan derimod kommunikere med alle i familien", siger hun.

Sønnens spørgsmål og interesse for historie fik hende til at melde sig ind i Grænseforeningens lokalafdeling i Aabenraa – tilskyndet af sin far, Ragnar Albertsen, der er afdelingens kasserer. Han er født i Flensborg, hvor hans bedstefar havde været rådmand, og hans far var meget aktiv i det danske mindretal. Hans mor var tysk, men bakkede op om det danske, og Ragnar Albertsen kom derfor i dansk skole. Da han mødte sin kone, som stammer fra Aabenraa-egnen, flyttede han til Rødekro, men har hele tiden bevaret en tæt kontakt til Sydslesvig, bl.a. via sit arbejde i Union Bank i Flensborg frem til sin pensionering for fire år siden.

Det historiske har betydning

Ragnar Albertsen, der begyndte som revisor i Grænseforeningen Aabenraa for 10 år siden og har været bestyrelsesmedlem og kasserer i 3-4 år, siger:

Horst Schneider, der er revisor i Grænseforeningen Aabenraa, havde tyske forældre, der valgte at sætte deres 12 børn, herunder ham selv, i dansk skole. Hans kone, der også er tysk, og han valgte at sætte deres to børn i dansk skole, ligesom hans to børnebørn også har gået i dansk skole.

"Mit medlemskab af Grænseforeningen kan siges at være en måde at betale noget af det tilbage på, som jeg har fået", siger Ragnar Albertsen, der er kasserer i Grænseforeningen Aabenraa og har været en del af det danske mindretal i Sydslesvig.

"Jeg savnede Sydslesvig i begyndelsen, især foreningslivet, hvor jeg var meget aktiv i håndbold og sad med i adskillige bestyrelser i idrætslivet. Den gode tid, jeg har haft i Sydslesvig, skyldes jo, at tingene med tiden har udviklet sig i positiv retning for mindretallene, og der har Grænseforeningen spillet en afgørende rolle. Så mit medlemskab af foreningen kan siges at være en måde at betale noget af det tilbage, som jeg har fået", forklarer han og fortsætter:

"Nogle vil måske sige, at Grænseforeningens tid er ovre. Min far kunne fortælle, hvordan der var dele af Flensborg, man ikke turde komme i som dansk. Men tiden har jo totalt ændret sig, og i dag er der et godt samarbejde mellem Tyskland og Danmark, selvom der har været lidt konflikter om grænsehegn og grænsebevogtning på det seneste."

Men selv om mindretallet i Sydslesvig i

dag kan klare sig uden Grænseforeningen, er foreningen stadig relevant, også for de yngre generationer, mener Ragnar Albertsen.

"Det historiske har betydning. Historien viser, at den gode sameksistens ikke kommer af sig selv. Det skal vi gøre opmærksom på, og det er i høj grad lykkedes her i genforeningsåret", siger han.

Det gode naboskab til Tyskland

Folkehjem, hvor magasinet Grænsen møder de fire foreningsmedlemmer, er i anledning af 100-året for Genforeningen blevet renoveret for adskillige millioner. Bænkene i parken foran Folkehjem er udsmykket med citater med relation til grænselandets historie og Genforeningen, og på pladsen er der nedfældet relieffer af fodspor, der skal symbolisere de cirka 3000 fremmødte, som stod her den 17. november 1918, da den dansksindede, nordslesvigske politiker H.P. ➡

Medlemmerne i Grænseforeningen Aabenraa er glade for istandsættelsen af Folkehjem i Aabenraa og den nye park foran Folkehjem. Fra venstre: Horst Schneider, Jens Overgaard, Kristina Albertsen Jepsen og Ragnar Albertsen.

Hanssen (1862-1936) trådte ud på balkonen for at tale.

Anledningen var vedtagelsen af Aabenraa-resolutionen, som var udtryk for en moderat linje i grænsespørgsmålet. Han holdt en følelsesladet tale, der hyldede de dansksindede, der havde mistet livet under Første Verdenskrig. Samtidig slog han fast, at de dansksindede skulle behandle de tysksindede, som de selv ønskede at blive behandlet. På den måde var han med til at lægge kimen til det gode naboskab mellem Danmark og Tyskland i dag, som Horst Schneider mener, at Grænseforeningen skal være med til at bevare og udbygge.

12 tyske børn i dansk skole

Horst Schneider er opvokset med tyske forældre, der ingen relation havde til det danske mindretal, men valgte at sætte deres 12 børn i dansk børnehave og skole, og Horst Schneider har fortsat traditionen med sine to børn, ligesom hans to børnebørn også har gået i dansk skole.

“Som ung var jeg ikke så opmærksom på det, men da jeg fik børn, blev det mere presserende. Min kone, der er tysk, var ikke umiddelbart så positiv over for det. Men jeg fik hende overbevist, og det har ingen af os fortrudt. Jeg kan også se, at mange, der som

børn og unge ikke var særlig bevidste om deres tilhørsforhold til det danske, vender tilbage til for eksempel de danske idrætsklubber i Sydslesvig. Det siger mig, at Grænseforeningen har en stor relevans også i dag”, siger Horst Schneider. Men hvordan man kan få flere unge til at opdage foreningens relevans og melde sig ind, er han i tvivl om.

“Jeg tror, at det vigtigste er, at børn og unge får gode oplevelser i de danske skoler og fritidslivet, for så vil de senere vende tilbage og forhåbentlig også engagere sig i foreningslivet,” siger han og tilføjer, at Grænseforeningen giver god mulighed for at udbygge og vedligeholde menneskelige relationer på tværs af grænsen. Kristina Albertsen Jepsen er enig.

“Jeg håber, at Grænseforeningen kan åbne nogle døre til et fællesskab og give mig mere viden om det historiske, så jeg har noget at give videre til mine børn. Jeg tror også, at det er vigtigt, at vi som forening kommer ud på sociale medier og laver arrangementer til børn og familier”, siger hun.

“I aften skal vi for eksempel til en aften med Sigurd Barrett om Genforeningen, som Grænseforeningen er medarrangør af”, tilføjer hun. 🍷

Vil du være med til at fejre 100-året for Genforeningen og dansk-tysk venskabsår?

Så bliv gratis medlem af Grænseforeningen i et halvt år og støt arbejdet for det danske mindretal i Sydslesvig og det dansk-tyske grænseland

Som medlem af Grænseforeningen modtager du Grænsen, magasinet om mindretal, sprog og kultur, 6 gange årligt

Modtag 3 numre gratis

Bliv medlem på www.graenseforeningen.dk eller ring 3311 3063

GRÆNSEFORENINGEN
for en åben danskhed

Tilbuddet udløber den 15. juni 2021. Medlemskabet er uforpligtende og ophører automatisk efter et halvt år.

Hvilken betydning har Grænseforeningen i dag?

Fortalt til Anna-Lise Bjerager og Alexander Leicht Rygaard

Foto: SSF

Gitte Hougaard-Werner er formand for Sydslesvigsk Forening (SSF)

“

Gitte Hougaard-Werner: Forbliv tro over for det danske mindretal

“Grænseforeningen synliggør og oplyser om det danske mindretal i Sydslesvig nord for grænsen, og det er vi i det danske mindretal i Sydslesvig meget glade for. Samtidig er Grænseforeningen en god samarbejdspartner, bl.a. på

Folkemødet på Bornholm, hvor Grænseforeningen, SSF og de øvrige foreninger i Sydslesvig har fælles stand i Sydslesvigsteltet. At Grænseforeningen er repræsenteret i Det Sydslesvigske Samråd er også positivt, og vi sætter pris på at have Grænseforeningen som med-spiller, når det gælder de strukturændringer, der er på vej i mindretallet. I september måned skrev Grænseforeningens formand Jens Andresen en kronik i Flensborg Avis med overskriften “Hvad venter I på?”. Han mente, at strukturprocessen går for langsomt. Det er fint, at Grænseforeningen har nogle tanker om dette, men der mangler jeg måske lidt opbakning og forståelse for, at vi ikke bare er en overordnet ledelse i Sydslesvig, der kan trække en ny organisationsform ned over hovedet på mindretallets medlemmer.”

“Gennem sine 100 år har Grænseforeningen holdt fokus på det danske mindretal i Sydslesvig, men i de senere år har Grænseforeningen udvidet sit formål under sloganet “For en åben danskhed”. Grænseforeningens Kulturmødeambassadører (et korps af unge fra det mindretallet i grænselandet og unge med anden etnisk minoritetsbaggrund, red.) er kommet til med unge, der fortæller om at leve med dobbelt nationalitet, såkaldt bindestreg-sidentitet. Jeg forstår godt idéen med at bruge erfaringerne fra grænselandet i mødet mellem mennesker fra forskellige kulturer. Som dansk mindretal har vi netop en stor erfaring med at lade os integrere ind i det tyske samfund uden at lade os assimilere. Men jeg er ikke helt sikker på, at den almindelige dansker får nuancerne med og ser forskellen mellem en ung dansker med anden etnisk baggrund og en ung fra det danske mindretal. Den sondring mellem etniske mindretal og nationale mindretal er imidlertid uhyre vigtig. I det danske mindretal kommer vi ikke til Danmark udefra. Vi føler os som en del af Danmark, og det er den danske identitet, vi arbejder på at fastholde og ikke en dobbelt identitet. Samtidig er vi naturligvis europæiske borgere, der ønsker, at man skal behandle alle mindretal, nationale såvel som etniske, ordentligt og med respekt. Så derfor skal min opfordring til Grænseforeningen lyde i anledning af 100-års jubilæet: Forbliv tro over for formålet: At oplyse om det danske mindretal i Sydslesvig.”

Christian Juhl (EL):

En hamrende professionel samarbejdspartner

“Man kan kalde Grænseforeningen for det ene af to ben i kontakten til det danske mindretal i Sydslesvig. Mens vi i Sydslesvigudvalget bevilger pengene og står for den officielle kontakt, er det Grænseforeningen, der sikrer, at mindretalsarbejdet har en folkelig forankring. At der stadigvæk kan samles mennesker til debat om mindretallet, og at der er så stor lyst til at diskutere, hvad vi kan lære af udviklingen i grænselandet, har Grænseforeningen en meget stor del af æren for. Jeg synes også, det er imponerende, at der efter 100 år stadigvæk er så mange lokalforeninger, der bakker op om Grænseforeningens arbejde.”

“Grænseforeningen har gennem 100 år evnet at tilpasse sig nye tider og arbejder i dag bredere med begrebet ‘mindretal’. Jeg har flere gange mødt nogle af Grænseforeningens frivillige unge med anden etnisk baggrund (Kulturmødeambassadørerne, red.), når de på skoler fortæller om deres liv med to kulturer, og det er en enorm vigtig opgave for vores samfund, mener jeg. Vi lever i en tid, hvor vi er nødt til at tænke mere internationalt, hvis vi skal løse de problemer, der er.”

“For mig betyder Grænseforeningen også, at jeg som formand for Sydslesvigudvalget ved, at jeg har en hamrende professionel samarbejdspartner, der er god at sparre med. Og

som har en organisatorisk og politisk kapacitet, som er større, end de fleste tror. Mindretallet har indflydelse i flertalssamfundet i et omfang, der er meget større, end hvad deres antal berettiger dem til, og det viser bare, at Grænseforeningens arbejde har haft en kæmpe effekt.”

*Christian Juhl
(EL) er formand
for Folketingets
Sydslesvigudvalget*

Foto: Thomas Tolstrup

“

Hinrich Jürgensen: En fantastisk samarbejdspartner for det tyske mindretal

“Grænseforeningen har tidligere været en forening, der kæmpede for det danske mindretal i Sydslesvig og var i strid modsætning til det tyske mindretal i Sønderjylland. Der var også tidligere en tysk grænseforening syd for grænsen, som tilsvarende arbejdede for det tyske mindretal, og de to grænseforeninger bekæmpede hinanden. Sådan er det ikke længere. I dag må vi konstatere, at Grænseforeningen har gennemgået den samme udvikling, som der har været i de to mindretal: Vi er gået fra fjendskab til venskab, og det er sket inden for de seneste 20 år. I dag anser jeg Grænseforeningen for at være en fantastisk samarbejdspartner for det tyske mindretal. Unge fra Deutsches Gymnasium Nordschleswig i Aabenraa er også en del af Grænseforeningens Elevambassadører, der kommer ud på gymnasierne og fortæller om at være et nationalt mindretal. Men også Grænseforeningens Kulturmødeambassadører, som inddrager unge med anden etnisk baggrund, ser vi positivt på. Jeg selv kommer rundt i landet til Grænseforeningens lokalforeninger og holder foredrag. Det var ikke sket for 20 år siden.”

“Selvfølgelig er der også områder, hvor Grænseforeningen ikke melder så klart ud. Når det gælder tysk-sprogede skilte i Sønderjylland, har det jo været et ønske fra det tyske mindretals side her i genforeningsåret, at sådanne skilte kunne blive en realitet, ligesom det er tilfældet i resten af Europa. Men her har Grænseforeningen været tilbageholdende, og det skyldes jo nok, at nogle af medlemmerne ikke er så interesseret i det. Men når jeg holder foredrag i Grænseforeningens lokalforeninger og får forklaret, hvad baggrunden er: Nemlig at tosprogede byskilte kan være med til at fortælle grænselandets komplekse historie og bevare mange hundrede års kulturarv, møder jeg stor lydhørhed og forståelse. Så måske er det et spørgsmål om tid, før Grænseforeningen tør melde ud også på dette område.”

Foto: Flemming Jeppesen / FOKUS

Hinrich Jürgensen er formand for det tyske mindretals organisation, Bund Deutscher Nordschleswiger (BDN), der har hovedkontor i Aabenraa

Udo Jessen er
formand for Dansk
Skoleforening for
Sydslesvig

“

Udo Jessen:

Grænseforeningen er garant for samarbejdet over grænsen

“Grænseforeningens betydning for Skoleforeningen kan slet ikke overvurderes. Vi har et formidabelt, tillidsfuldt og omfangsrigt samarbejde, der bl.a. involverer elevambasadorprojektet, hvor vores sydslesvigske gymnasieelever besøger danske skoler og gymnasier og fortæller om livet i et mindretal. Jeg er stor fan af Grænseforeningen, må jeg sige. Grænseforeningen har et netværk, der både i politisk og folkelig forstand er stort. Vi er så glade for, at vi har Grænseforeningen siddende i København, og at der

også stadigvæk er så mange lokale afdelinger spredt i hele Danmark. Det nyder vi godt af, når de kommer på besøg hernede, for det er netop mødet med Danmark, der er vigtigt.”

“Det er mit indtryk, når jeg er rundt i Danmark, at der er et stort kendskab til det danske mindretal, og det har Grænseforeningen en stor del af æren for. Grænseforeningen har været, er, og vil være en garant for at sikre, at det samarbejde hen over grænsen, som mindretallet har brug for, eksisterer. Det gælder både i forhold til det folkelige og det politiske.”

“Jeg er ikke enig i, at det danske mindretal i Sydslesvig ikke havde eksisteret uden Grænseforeningen, sådan som det udlægges i Axel Johnsens bog ‘Grænsen, folket og staten – Grænseforeningens historie 1920-2020’. Men jeg tror, at mindretallet og også Skoleforeningen ville have haft en væsentligt mindre størrelse, hvis ikke vi havde haft Grænseforeningen i de seneste 100 år.”

Annonce

Flensborg Avis digital + tablet + cover iPad 10.2 eller Samsung Galaxy Tab A 10.1

Læs Flensborg Avis når og hvor du har lyst.
Få avisen som e-avis i 24 måneder og vælg
mellem en iPad 10.2 inkl. cover og en Samsung
Galaxy Tab A 10.1 inkl. cover.
Pris pr. måned 195,- kroner

(Engangsbetaling: iPad 750 kr., Samsung 0 kr.)

FLENSBORG AVIS

... vi gør Danmark lidt større

Hermed bestiller jeg Flensborg Avis digital i mindst 24 måneder til en abonnementspris af 585,- kroner pr. kvartal. Når beløbet for første kvartal (585,- kroner) og ved iPad engangsbetalingen på 750,- kroner er indgået hos Flensborg Avis samt fortrydelsesretten på 14 dage er udløbet, bliver tabletten sendt til mig.

Efter bindingsperioden på 24 måneder fortsætter abonnementet automatisk til den ordinære abonnementspris på Flensborg Avis digital på pt. 360,- kroner pr. kvartal.

Jeg bekræfter, at jeg det seneste halve år ikke har holdt Flensborg Avis.

Jeg vælger en:

- ☐ iPad 10.2 WiFi 32 GB inkl. cover
☐ Samsung Galaxy Tab A 10.1, WiFi 32 GB inkl. cover

Navn / Fornavn

Gade

Postnr. By

Telefon

E-mail

Dato

Underskrift

Jeg er indforstået med, at Flensborg Avis kontakter mig for at orientere mig om services, relevante oplysninger og tilbud. Denne samtykkeerklæring kan til enhver tid tilbagekaldes.
Alle informationer under fla.de/yArYj.

- ☐ Kontakt mig pr. mail
☐ Kontakt mig pr. brev
☐ Kontakt mig telefonisk
☐ Kontakt mig pr. newsletter

Generalsekretær Knud-Erik Therkelsen:

**“Vi går til grænsen,
men aldrig over den**

Af Anna-Lise Bjerager
Fotos: Thomas Tolstrup

*Knud-Erik
Therkelsen har været
generalsekretær i
Grænseforeningen
siden 1. januar 2004.*

INTERVIEW I begyndelsen blev generalsekretær Knud-Erik Therkelsens mange idéer til fornyelse af Grænseforeningen, der i år fylder 100 år, også mødt med modstand. Men i dag, 15 år efter sin ansættelse, synes Knud-Erik Therkelsen selv, at opgaven er på vej til at lykkes: "Vi har flyttet Grænseforeningen fra en gammel national dagsorden til en moderne dagsorden med fokus på en åben danskhed, kulturmødet og det globale", siger han ➡➡

Da Knud-Erik Therkelsen som 20-årig var på et højskoleophold på Rønshoved Højskole ved Flensborg Fjord, skete der noget afgørende: Han sad den første dag i skolens foredrags-sal sammen med 150 andre nye elever og lyttede til skolens legendariske forstander Hans Haarder – tidligere minister Bertel Haarders far – der var i konstant bevægelse op og ned ad midtergangen, mens han holdt sin velkomsttale. Hans Haarder talte til de unge om, at de nu skulle møde den brændende tornebusk, som Moses havde gjort det i ørkenen. Det var selve livets mening, der skulle arbejdes med i løbet af de næste tre måneder: I skal vækkes og lade jer vække, lød det med høj røst fra Haarder. Knud-Erik Therkelsen sad yderst ud mod midtergangen og på et tidspunkt gav Haarder ham et ordentligt slag på baghovedet for lige som at understrege sin pointe.

Knud-Erik Therkelsen, der i dag er 66 år og generalsekretær i Grænseforeningen gennem 15 år, husker den tale, det slag og det efterfølgende højskoleophold, som var det i går.

“Det blev afgørende for hele mit liv. Jeg synes jo, jeg har mødt den brændende tornebusk. Moses mødte Vorherre, men jeg

mødte højskolebevægelsen, grænselandet og Grundtvigs tanker om frihed for Loke såvel som for Tor”.

Det førte til, at han, der ellers kom fra et ikke-bogligt hjem i Vestjylland, blev uddannet lærer fra Esbjerg Seminarium og efterfølgende blev højskolelærer på Rønshoved Højskole fra 1983 til 1992 sammen med sin hustru Birthe Therkelsen og fire børn. Derefter var

han uddannelseskonsulent for Kulturministeriet i en kortere periode, inden han blev højskoleforstander på Højskolen Østersøen i Aabenraa, hvor der gik både tyske og danske elever, fra 1993 og frem til 2004, hvor han blev generalsekretær i Grænseforeningen.

Grænseforeningen kan fejre sit 100-års jubilæum den 2. november. Det sker i coronaens skygge, men alligevel kan Grænseforeningen se tilbage på et vellykket genforeningsår med mange aktiviteter i anledning af 100-året for Sønderjyllands genforening med Danmark og mange nye medlemmer. Hvordan synes du selv, det går?

“Jeg synes, det går godt. At få så mange nye medlemmer er jo fantastisk i en tid, hvor foreningsdanmark har det svært. Men jeg synes også, det går godt på andre måder. Grænseforeningen er i en spændende udvikling fra en gammel national dagsorden til en moderne dagsorden med fokus på en åben danskhed, kulturmødet og det globale, og vi har mange unge, der er engageret i den dagsorden. Både som aktive i Grænseforeningens Elevambassadører (gymnasieelever fra Duborg-Skolen i Flensborg, A.P. Møller Skolen i Slesvig og Deutsches Gymnasium Nordschleswig i Aabenraa, red.), Grænseforeningens Kulturmødeambassadører, Grænseforeningen Ungdom og de mange unge, de er engageret i pantboden på Roskilde Festival. Den udvikling er jeg stolt af.”

Du blev ansat som generalsekretær i Grænseforeningen i 2003 af den daværende formand, Torben Rechendorff, der var konservativt folketingsmedlem, og begyndte i din nye stilling 1. januar 2004. Hvorfor ville du gerne være generalsekretær i Grænseforeningen?

“Jeg kom fra højskoleverdenen og havde været på en meget krævende opgave som forstander for Højskolen Østersøen: Vi ville lave højskole for danskere, der gerne ville lære tysk, og for tyskere, der gerne ville lære dansk. Det var på mange måder en smertefuld omstilling for mig personligt, fordi jeg skulle lære at leve med, at der også blev sunget tyske morgensange og talt tysk i forskellige sammenhænge. Det var svært, fordi jeg var opdraget til, at det nationale stod i modsætning til det tyske og alt andet fremmed. Det tog mig nogle år, men så var

Knud-Erik Therkelsen

Knud-Erik Therkelsen, født 1953, generalsekretær i Grænseforeningen siden 2004. Tidligere højskoleforstander på Højskolen Østersøen og højskolelærer på Rønshoved Højskole. Medlem af Grundtvigsk Forums styrelse. Gift med sygeplejerske Birthe Therkelsen. Parret har tilsammen fire børn og tre børnebørn.

**Knud-Erik Therkelsen
begyndte som
generalsekretær i
Grænseforeningen
den 1. januar 2004.**

det også i orden, og jeg havde bevæget mig fra det nationale til det globale, men hele tiden forankret i dansk sprog og kultur. Derfor blev Dannebrog også hejst på Højskolen Østersøen på alle flagdage, og jeg meldte mig ind i Grænseforeningen i de år for at vise, at der ikke var nogen modsætning mellem at være dansk og være åben i forhold til det tyske.”

“At være højskoleforstander var en livsform for hele familien og ikke mindst for min kone og mig, og vi brugte mange kræfter på det. Efter ti år trængte vi simpelthen til at prøve noget nyt. Jeg blev opfordret til at søge stillingen som generalsekretær i Grænseforeningen i København og udnytte de erfaringer, jeg havde gjort i grænselandet med at lade kulturer mødes. Jeg lagde vægt på, at det var det, jeg gerne ville ved ansættelsessamtalen. Der skulle ikke være nogen tvivl om, hvem jeg var, og hvad jeg ville. Da jeg så blev valgt til jobbet, følte jeg, at jeg havde et stærkt mandat til at klø på med en forandringsproces i Grænseforeningen.”

Du var opstillet til Folketinget for De Radikale i samme periode, men valgte jobbet i Grænseforeningen frem for en politisk karriere. Er det en politisk dagsorden, du har haft som generalsekretær?

“Nej, det er en folkelig dagsorden. Det er simpelthen et spørgsmål om, hvad der er godt for det danske folk og vores fællesskab og demokrati. I modsætning til tidligere, hvor vi kunne klare os ved at have fællesskab med hinanden som danskere, er vi i dag afhængige af fællesskab på tværs af grænser, ikke mindst med Tyskland, som er vores nærmeste nabo. Jeg er så glad for, at jeg ikke kom ind i politik, men endte i Grænseforeningen. Jeg tror, det havde været ulideligt at være i Folketinget. Politik har udviklet sig til at være en grim branche, synes jeg.”

Hvad var det første, du gjorde som ny generalsekretær?

“Dengang profilerede Grænseforeningen sig som en pengeindsamlende organisation, der samlede penge ind via salg af Dybbøl-mærker og et lotteri til ‘det stakkels, nødlidende danske mindretal i Sydslesvig’, som nogle udlagde det. Den dagsorden kunne jeg ikke acceptere, for mindretallet havde det overordentligt godt økonomisk. Så derfor var det første jeg gjorde at melde Grænseforeningen ud af indsamlingsorganisationernes brancheorganisation Isobro og ind i Dansk Folkeoplysnings Samråd i stedet. For mig handlede Grænseforeningen om folkeoplysning, og det er jo kommet til at holde stik.”

I 2005 blev nu afdøde højskoleforstander og P1-chef Finn Slumstrup valgt som ny formand for Grænseforeningen og sammen stod I bag et paradigmeskifte i Grænseforeningen. Grænseforeningens formål om at støtte danskheden i grænselandet, særligt syd for grænsen, blev bevaret, men samtidig blev tilføjet sloganet: “For en åben danskhed”. Hvad ville I opnå med paradigmeskiftet?

“Først vil jeg lige understrege, at det ikke kun var Finn Slumstrup og jeg, der stod bag

paradigmeskiftet. Allerede Torben Re-chendorff og Grænseforeningens bestyrelse var indstillet på, at vi skulle i gang med en kolossal omstillingsproces i Grænseforeningen. Men Finn og jeg var på samme frekvens. Vi havde fælles højskolebaggrund og var tæt åndeligt forbundet. Han var meget tæt knyttet til teolog, jurist og højskoleforstander Poul Engberg (1908-2008), der skelnede mellem folkelighed og nationalisme, og jeg var meget optaget af højskoleforstander Hans Haarder (1905-1990), der allerede fra 1943 afholdt grænselandsstævner på Rønshoved Højskole.”

“Finn og jeg var fuldkommen på linje med, hvad der skulle ske med Grænseforeningen: Vi ville skabe en omstilling, hvor Grænseforeningen var forankret i det nationale og det danske mindretal i Sydslesvig, men hvor Grænseforeningen skulle tage udgangspunkt i en moderne dagsorden. Vi oprettede Grænseforeningens Kulturmødeambassadører i 2009 ud fra den tankegang. Det var ikke planlagt på forhånd, men voksede ud af Grænseforeningens Elevambassadører. Vi oplevede en kolossal interesse hos indvandrere med anden etnisk baggrund, der pludselig opdagede, at de ikke var alene med deres dobbelte nationalitet. Der levede også mennesker med bindestregsidentitet i det dansk-tyske grænseland. Og de erfaringer ville Finn og jeg gerne bringe ind i det moderne kulturmøde.”

Grænseforeningens oprettelse af Kulturmødeambassadørerne i 2009 mødte modstand: “Den hæderkronede danske grænseforening hengiver sig til en multikulturalistisk tankegang”, skrev sognepræst Søren Krarup, der var medlem af Folketinget for Dansk Folkeparti og medlem af Sydslesvigudvalget. Hvordan påvirkede den kritik dig?

“Det er rigtigt, at Grænseforeningen mødte modstand og havnede i en slags shitstorm. Specielt Søren Krarup og kompagni var enormt kritiske over for det, vi lavede i Grænseforeningen og kaldte os landsforrædere og mente, at vi svigtede det danske. Det var vi fuldstændig uenige i. Vi ville det danske, men på en ny tids betingelser. Jeg ved ikke, om det påvirkede mig i særlig høj grad med kritikken dengang. Jeg tror, jeg trives bedst i modvind, så den slags ansporer mig nok i højere grad til bare at klø på med det, der skal gøres.”

“

Finn og jeg var fuldkommen på linje med, hvad der skulle ske med Grænseforeningen

Knud-Erik Therkelsen

Du anerkender vel, at den politiske diskurs i indvandringsdebatten var en helt anden dengang, end den er i dag, hvor et stort flertal i Folketinget støtter op om en stram indvandringspolitik. Er tiden ikke løbet fra idealiserede forestillinger om, at kulturmødet nok skal lykkes, hvis vi bare taler sammen?

“Nej, jeg mener naturligvis ikke, at tiden er løbet fra Grænseforeningens kongstanke om, at vi kan lære af den erfaring, vi har med kulturmødet fra vores grænseland. Jeg anerkender da, at indvandringen fra ikke-vestlige lande er en udfordring. Men jeg mener faktisk også, at indvandrere er en kæmpe ressource for det danske samfund. Også fordi de kan hjælpe os med at åbne os udadtil. Langt de fleste indvandrere vil jo gerne være i dialog med os. I alt fald bliver vi nødt til at finde ud af det og respektere hinanden, uanset hvilken religion og hudfarve vi har. Vi bor jo det samme sted. Det er det afgørende. Det nationale er også at styrke det demokratibærende fællesskab, og det omfatter altså flere end dem, der har lyst hår og blå øjne.”

Der har lydt kritik af Grænseforeningen i forhold til Sønderjylland her i genforeningsåret. Det skete i foråret, da Sigurd Barrett på Grænseforeningens opfordring skrev en ny sang på melodien til ‘Det haver så nyligen regnet’. Kritikken gik på, at sangen er udtryk for historieløshed og er en hån mod sønderjydernes historie. Hvad siger du til den kritik?

“Den debat ser jeg også som et udtryk for, at nogen ikke har forstået, at man hele tiden må fortolke historien på ny og gøre den vedkommende for nutidens mennesker samtidig med, at man selvfølgelig viser respekt for historien. Sigurd Barrett skrev en ny sang på den gamle melodi ‘Det haver så nyligen regnet’. Men Sigurd, der jo har planlagt at holde 100 koncerter om Genforeningen i år på Grænseforeningens foranledning, synger altid begge sange, når han holder koncert. Så jeg har svært ved at se problemet.”

I bogen ‘Grænsen, folket, staten. Grænseforeningens historie 1920-2020’, som blev

Knud-Erik Therkelsen hilser på H.M. Dronningen den 12. januar inden genforeningsgudstjenesten i Københavns Domkirke, som Københavns Stift og Grænseforeningen i fællesskab stod bag.

udgivet efteråret 2019 inden den nylige medlemsfremgang, skrev forfatter Axel Johnsen, at ansættelsen af to nye foreningskonsulenter måtte betegnes som det sidste forsøg på at redde Grænseforeningen som medlemsorganisation. Tror du, at Grænseforeningen i fremtiden vil kunne fortsætte som medlemsorganisation?

“Ja, jeg tror i høj grad, at Grænseforeningen har en fremtid som medlemsorganisation, og jeg er ikke enig med Axel Johnsen på det punkt. Vi har store forventninger til de to dygtige foreningskonsulenter, der er ansat i en treårig periode til at inspirere Grænseforeningens 55 lokalforeninger til, hvordan de kan forny deres arbejde og få kontakt til flere mennesker. Men det kræver, at man i Grænseforeningen forstår at holde balan-

“

I sekretariatet skal vi passe på, at vi ikke bliver for smarte, så man står tilbage med en stor undren i Vestjylland

Knud-Erik Therkelsen

cen mellem de forskellige kræfter, der er på spil, hvis Grænseforeningen skal fortsætte som medlemsorganisation.”

Hvilke kræfter mener du, der er på spil i Grænseforeningen?

“Nu lyder det straks så alvorligt. Men sagen er jo, at der altid vil være forskellige holdninger i en forening, og det er der også i Grænseforeningen. Det kommer for eksempel til udtryk, når vi to gange om året holder lokalforeningsmøder i henholdsvis Middelfart, hvor medlemmerne fra Jylland og Fyn er til stede, og på Sjæl-

land, hvor medlemmerne øst for Storebælt er til stede. Især de jyske medlemmer har af og til den indstilling: Hvad har de nu fundet på derovre i København. I sekretariatet skal vi passe på, at vi ikke bliver for smarte, så man står tilbage med en stor undren i Vestjylland. Men omvendt skal vi fremtidssikre den gamle forening med nye og synlige initiativer. Så det er virkelig en balancekunst. Finn Slumstrup og jeg havde den aftale: Vi går til grænsen, men aldrig over den. Den linje har jeg også følt, jeg har haft opbakning til fra de formænd, der har været efter Finn.”

Hvilke forventninger har du til Grænseforeningens fremtid?

“Jeg mener, Grænseforeningen går en lys fremtid i møde. Vi er Danmarks mest velhavende folkeoplysende forening med en egenkapital på 43 millioner kroner. Dertil kommer store fondstilskud fra Grænsefonden, og at Grænseforeningen hvert år modtager ca. fire millioner kroner fra Folketingets Sydslesvigudvalg. Så vi har som udgangspunkt nogle økonomiske muligheder. Vi er selvfølgelig forpligtet på det danske mindretal i Sydslesvig. Men den forpligtelse kan vi sagtens varetage og samtidig spille en rolle i forhold til folkeoplysningen i Danmark, når det gælder det globale og kulturmødet. Der er ingen modsætning i det. Jeg tror også, at Grænseforeningens medlemmer støtter den kurs her i genforeringsåret, hvor vi fejrer, at vi er gået fra fjendskab til venskab i grænselandet. Jeg tror også, flere og flere danskere vil forstå, at det er den vej, Danmark skal. Det andet er ikke til at holde ud at tænke på.”

Hvad med din egen fremtid? Du fylder 67 næste gang?

“Jeg har mange gode år i mig endnu. Det skal der ikke herske tvivl om.” 🍷

Grænseforeningen vil være med til at bygge bro hen over grænsen

Af Knud-Erik Therkelsen
Generalsekretær i
Grænseforeningen

Temaet i dette nummer af magasinet Grænsen er "Grænseforeningen fylder 100 år". Magasinet Grænsen er det eneste sted, hvor Grænseforeningen kan markere sin 100-års fødselsdag, så det gør vi, naturligvis med et markant fokus på foreningens historie, og hvad der alt er sket.

Men jubilæet er også en naturlig anledning til at se fremad. Hvor er Grænseforeningen på vej hen? Hvordan sikrer vi en relevant oplysning om vores danske mindretal i Sydslesvig? Det spørgsmål har både en politisk side, som formand og bestyrelse tager sig af, og en mere praktisk side: Hvad er på vej til at ske i Grænseforeningens 55 lokalforeninger? Hvad er på vej til at ske i Grænseforeningens sekretariat i Peder Skrams Gade i København?

Grænseforeningens lokalforeninger har først og fremmest fået en kraftig saltvandsindsprøjtning med mange nye medlemmer, som er kommet til i genforeningsåret og ansættelse af to dygtige lokalforeningskonsulenter. Men de er også mødt af en kolossal udfordring i form af coronapandemien. Ud over at være tragisk for de mennesker, der bliver syge, er det en stor udfordring for Grænseforeningen og det øvrige foreningsdanmark, som vi forhåbentlig kan lære at vende til noget positivt. Vi bliver langsomt dygtigere til at udnytte de digitale muligheder. Måske bliver vores liv også lidt sundere af, at hastighed og intensitet sænkes mærkbart. Og mon ikke der vokser et stort behov for fysiske møder frem, når coronapandemien aftager?

Højskolekurset Minority Changemaker Programme for mindretalsunge fra hele Europa, som Grænseforeningen har taget initiativ til at udvikle, blev aflyst i 2020. Nu arbejder vi på at få det gennemført i 2021. Kurset er nytænkende, fordi det forsøger at bruge højskolen dobbelt ved at sætte fokus på både det enkelte nationale mindretals egenart og samtidig på det europæiske fællesskab. Og så er det nytænkende, fordi alle nationaliteter på kurset er i mindretal.

På et traditionelt højskolekursus skal et flertal af deltagerne have dansk statsborgerskab, men her er det en afgørende og inspirerende pointe, at ingen er i flertal, hvilket i øvrigt også kendetegner det europæiske projekt. Vi håber, at de mange mindretalsunge finder

ind i et stærkt fællesskab, som samtidig yder fuld respekt for den forskellighed, de repræsenterer.

SydslesvigCrew, Elevambassadørerne og Kulturmødeambassadørerne er projekter, Grænseforeningen har været med til at bære frem. Vi har især sat fokus på de unges bindestreghedsidentitet, to-sprogethed og binding til både dansk og tysk sprog og kultur. Ambassadørkorpsets medvirker først og fremmest til at oplyse om grænselandets mindretal. Men de er også en markant inspiration for flertalsdanskere, der på grund af vores ensartethed kan have svært ved at forstå dobbeltheden som en mulighed. Vores opfattelse af identitet forandrer sig fra enten/eller til både/og samtidig med, at vores grænsebegreb ændrer sig fra linje til rum. Fra ryggen mod hinanden til front mod hinanden.

Denne udvikling ser ud til at fortsætte, og der tegner sig en fremtid, hvor grænsen bliver mødested, og hvor Grænseforeningen og mindretallene gennem brobygning understøtter mødet. Danmark har brug for tættere relationer til Tyskland og det tyske sprogområde, ikke mindst i en tid, hvor angelsakserne, briterne og amerikanerne, efterlader os og det meste af Europa i dyb undren. Vi er i et stort skifte, både i bredden og i dybden, og det skal mindretallene og Grænseforeningen vide at udnytte og få det bedste ud af.

Et stort tillykke til den 100-årige, som er frisk og rørig og godt i gang med at gøre nutiden til sin vigtigste forbundsfælle.

Ny formand for Grænseforeningen Ungdom:

“Jeg vil gerne give noget tilbage til Danmark

Af Alexander Leicht Rygaard

INTERVIEW 23-årige Jonas Kopf, der studerer statskundskab på Aarhus Universitet, er ny formand for Grænseforeningen Ungdom (GFU). Han håber, at foreningen kan lykkes med at samle interesserede unge på trods af coronapandemien

“Jeg mener, at GFU har et stort potentiale til at samle unge, der har mindretalsbaggrund eller generelt interesserer sig for mindretal og det dansk-tyske grænseland,” siger Jonas Kopf.

ved siden af mit studie og arbejde, og her var GFU et naturligt valg. Jeg kender GFU godt og mener, at foreningen har et stort potentiale til at samle unge, der har mindretalsbaggrund eller generelt interesserer sig for mindretal og det dansk-tyske grænseland”, siger Jonas Kopf, der selv er født og opvokset i Flensborg som en del af det danske mindretal i Sydslesvig.

“I min optik har man som ung fra det danske mindretal rigtig mange fordele. Det er jo f.eks. ikke en selvfølge, at jeg som tysk statsborger kan komme på universitetet i Danmark og blive ligestillet med danske unge og tilmed blive betalt for at studere gennem SU'en. Derfor vil jeg gerne give noget tilbage, og jeg håber, at jeg i min tid som formand kan være med til at gøre noget, som har betydning for andre”, siger Jonas Kopf.

Corona giver udfordringer

Jonas Kopf overtager formandsposten i GFU en tid, hvor medlemstallet er dalet til 80, og hvor coronapandemiens skiftende smittetalsstigninger og skærpede restriktioner for forsamlinger gør det svært for en frivillig forening som GFU at mødes med nuværende og potentielle medlemmer. Han forsøger dog at se positivt på situationen.

“Som Max sagde i sin beretning sidste år, skabes styrken i en frivillig forening som vores ikke gennem flotte formål og fede sætninger om mindretal, men ved en ølbowlturnering en sen sommeraften. Og det kan vi ikke gøre lige nu. Men det nytter heller ikke noget at være sur over situationen. Vi må bare prøve at få det bedste ud af det og skabe nogle arrangementer, der giver vores medlemmer mulighed for at mødes i overensstemmelse med de gældende forsamlingsregler”, siger Jonas Kopf og tilføjer, at man i bestyrelsen går med en idé om at lave et filmarrangement på et universitet eller et andet sted.

“Vi synes, det kunne være fedt at se DR's udsendelse “Grænseland” sammen. Så kan vi dele håndsprit ud, sørge for at der er den nødvendige afstand og bede folk om at medbringe egne snacks. Det kunne være en god ➡➡

Jonas Kopf kalder det selv for en unaturlig vej at gå. At han er blevet formand for Grænseforeningen Ungdom (GFU) uden tidligere at have været involveret i foreningen. Men da han fik nys om, at den nu tidligere formand Max Kahrmann ikke ville genopstille ved foreningens landsmøde 5. september, så han en mulighed, han ikke ville forpasse. En mulighed for at give noget igen til det mindretal, han er formet af.

Magasinet Grænsen er taget til Aarhus en solrig septemberdag for at møde den nye GFU-formand, 23-årige Jonas Kopf, der til dagligt studerer statskundskab ved Aarhus Universitet. Han tager imod i Universitetsparkens bakkede og græsgrønne terræn.

“Jeg har savnet at lave noget meningsfyldt

løsning, tror jeg. Men kigger vi længere ud i fremtiden, så er det selvfølgelig en kæmpe usikkerhed, at vi ikke ved, om for eksempel Roskilde Festival bliver til noget i 2021”, siger Jonas Kopf med henvisning til den frivillige pantbod, som GFU og Grænseforeningen med succes har drevet på festivalen siden 2007, bl.a. med deltagelse fra forskellige europæiske mindretal.

En lyst til at engagere sig

Jonas Kopf er udpræget mindretalsmenneske og har gået på dansk skole og gymnasium i Flensborg: Cornelius Hansen-Skolen og Duborg-Skolen. Begge hans forældre, Sandra Wrobel-Kopf og Michael Kopf, er lærere på danske mindretalsskoler og har i mange år været engageret i mindretalslivet i Sydslesvig, ligesom hans lillesøster, Linea Kopf, i dag er bestyrelsesmedlem i Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU). Selv har Jonas Kopf været politisk aktiv i SSWU, ungdomsafdelingen i det dansk-frisiske mindretalsparti, Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW), hvor han nåede at være

næstformand, før han i august 2017 flyttede til Aarhus for at studere.

“Mine forældre har aldrig presset min lillesøster og mig til noget, men i stedet været gode til at sige, at vi skal huske at tænke over, hvor godt vi faktisk har det. De har lært mig vigtigheden af frivilligt arbejde, og f.eks. går min mor meget op i, at vi altid møder op og viser vores støtte til Årsmøderne i Sydslesvig”, siger Jonas Kopf.

Han fremhæver, at interessen for lige netop politik opstod med inspiration fra hans far, der i mange år var engageret i SSW-afdelingen i Flensborg. Det var også interessen for politik, der ledte Jonas Kopf til Danmark.

“Jeg valgte at studere i Aarhus, da jeg synes, det er en hyggelig by. Tyskland var aldrig en del af mine overvejelser, for det virkede meget unaturligt på mig, hvis jeg pludselig skulle til at sige ‘Frau’ eller ‘Herr’ til min underviser”, siger han.

Det tyske er ikke desto mindre stadigvæk en vigtig del af Jonas Kopfs identitet, og f.eks. savner han at tage til Hamborg og se Hamburger SV spille i den tyske 2. Bundesliga.

“Jeg føler mig også meget tysk, når mine studiekammerater taler om, hvor meget de elsker tarteletter. Det er virkelig ikke noget for mig”, griner han og påpeger, at han samtidig kan føle sig meget dansk, når det danske fodboldlandshold spiller, og han synger højt med på ‘Der er et yndigt land’.

“Jeg plejer at sige, at hvad jeg føler mig mest som, afhænger af hvilken kontekst jeg indgår i”, siger Jonas Kopf.

Kultur er ikke eksklusiv

Senest har Jonas Kopf været optaget af den nedbrændte flygtningelejr Moria på den græske ø Lesbos. Han mener, at Danmark ligesom Tyskland bør binde sig til at tage imod mennesker fra lejren. Et sådant emne skal GFU dog sørge for at tilgå med den rigtige vinkel, mener han.

“Det er ikke vores primære opgave at have en holdning til politiske emner og være politisk aktivistiske, for så begynder vi jo at ligne et politisk parti. Vores formål er at fremme kulturel forståelse, og derfor skal vi i en sådan situation sørge for, at budskabet ikke handler om at pege fingre ad den danske udlændingepolitik, men i stedet sige, at forskellige kulturer sagtens kan sameksistere, og at vi derfor skal tage de her mennesker ind. Det ser jeg som en stor styrke, at vi som forening frit kan beskæftige os med de emner, der interesserer os”, slutter Jonas Kopf. 🍷

Foto: Grænseforeningen

Jonas Kopf

Jonas Kopf, 23 år, ny formand for Grænseforeningen Ungdom, studerer statskundskab ved Aarhus Universitet på kandidatniveau, tidligere næstformand i SSWU, er en del af Grænseforeningens Kulturmødeambassadører, bor i Aarhusbydelen Trøjborg med sin kæreste Christin Marie Bock, der også kommer fra Flensborg.

Hvilken betydning har Grænseforeningen i dag?

Fortalt til Alexander Leicht Rygaard

Foto: Privat

Tobias Biil Andersen, 18 år, går i 2.g på Svendborg Gymnasium, har været medlem af Grænseforeningen siden 2016.

Gymnasieelev Tobias Biil Andersen: For mig er Grænseforeningen lig med kulturel dannelse

“Jeg synes, Grænseforeningen har en kæmpe betydning, ikke bare for grænselandsregionen, men for hele Danmark, fordi foreningen er med til at minde alle os nord for den dansk-tyske grænse om, at der i Sydslesvig findes et dansk mindretal, der trives i bedste velgående.”

“For mig er Grænseforeningen lig med kulturel dannelse, da jeg mener, at grænselandets historie og mindretallenes udvikling er vigtig at kende. Grænseforeningen har en stor del af æren for, at vi i dag har så fredeligt et grænseland. Når dét, der bliver diskuteret, handler om, hvorvidt der skal være tysksprogede byskilte eller ej i Sønderjylland, tyder det på, at det går meget godt. Andre steder slår man hinanden ihjel.”

“Jeg har også selv haft glæde af Grænseforeningens arbejde, da jeg i 8. klasse besøgte Gustav Johansen-Skolen i Flensborg og var indkvarteret hos én af eleverne. Det var meget spændende at opleve sammenblandingen af dansk og tysk kultur på tættest hold.”

Mette Bjørck-Andersen, 23 år, tyskstuderende på Københavns Universitet, har været medlem af Grænseforeningen siden august 2020, har tidligere boet i München og Berlin.

“

Tyskstuderende Mette Bjørck-Andersen: Fordomme om punktlige pølsetyskere skal ændres

“Grænseforeningen er med til at forbinde Danmark og Tyskland. Det er en forening, hvor man kan blive klogere på ikke bare dansk kultur, men også tysk kultur. Udgangspunktet er mindretallene i det dansk-tyske grænseland, men der er også blik for, hvad det vil sige at komme fra et helt andet sted og have en anden kulturel baggrund.”

“Jeg ser også Grænseforeningen som en forening, der med sit oplysningsarbejde kan rykke på danskernes syn på Tyskland, og det er en vigtig opgave også fremadrettet, mener jeg. Alt for mange danskere hænger fast i gamle fordomme om de punktlige pølsetyskere, der ingen humor har. Her insisterer Grænseforeningen på, at vi i stedet skal lytte til tyskerne og lære dem at kende. For tyskerne vil os det bedste og ved om nogen, at man ikke skal glemme historien.”

“

Tidligere lærer Gunvor Knudsen: Jeg har været medlem i 40 år

“Grænseforeningen er fantastisk gode til at gøre opmærksom på, at der syd for grænsen eksisterer et dansk mindretal, der lever sammen med den tyske flertalsbefolkning i respekt for hinandens kultur. Mange danskere ser grænselandet som et område, man kører igennem, når man skal sydpå, men grænseområdet er så rigt på kultur og historie, og det gør Grænseforeningen et stort arbejde for at fremhæve, synes jeg. Gennem Grænseforeningen får man også et indblik i tysk kultur, hvilket jeg er meget optaget af som tidligere historie- og tysklærer. Tyskland er så meget mere end krige og konflikter.”

“Jeg har været medlem af Grænseforeningen i mere end 40 år og har simpelthen haft så mange gode oplevelser. Jeg har mødt et fantastisk fællesskab i vores lokalforening her i Kerteminde og har i dag også mange nære venner i Sydslesvig, som jeg stadig besøger både privat og på vores ture i Grænseforeningen Nyborg og Kerteminde. Det har været meget værdifuldt for mig.”

“Jeg mener, at Grænseforeningen skal passe på med, at man ikke bliver en organisation for mindretal i al almindelighed. Det er danskheden i grænselandet, der er kerneformålet. Nogle gange kan det handle lidt for meget om etniske mindretal, og det er ikke Grænseforeningens opgave, synes jeg.”

Foto: Privat

Gunvor Knudsen, 71 år, pensioneret historie- og tysklærer, har været medlem af Grænseforeningen siden 1978. Hun er tidligere lokalforeningsformand i Grænseforeningen Kerteminde, nuværende bestyrelsesmedlem i Grænseforeningen Nyborg og Kerteminde

Foredrag, møder og ture arrangeret af lokalforeningerne

Medmindre andet er nævnt, er arrangementerne gratis og åbne for alle. Se flere arrangementer på www.graenseforeningen.dk.

SYDDANMARK

Aabenraa

25. oktober kl. 14.00. Genner Forsamlingshus, Kirkevænget 2, Rødekro. Udflugt til genforeningsstenen i Genner med oplæg ved lokalhistoriker Carl Hermann og efterfølgende sønderjysk kaffebord. Arrangeret i samarbejde med Løjt og Genner Menighedsråd, Løjt Forsamlings- og Kulturhus og Højskoleforeningen.

28. oktober kl. 19.30. Løjt Forsamlings- og Kulturhus, Løjt Nørregade 1, Aabenraa. Foredraget "Norden til Ejderen" ved Rasmus Glenthøj, lektor i historie. Arrangeret i samarbejde med Løjt og Genner Menighedsråd, Løjt Forsamlings- og Kulturhus og Højskoleforeningen. OBS: AFLYST.

4. november kl. 18.30. Løjt Forsamlings- og Kulturhus, Løjt Nørregade 1, Aabenraa. Teaterstykket "HER GÅR GRÆNSEN" af Det Lille Teater. Arrangeret i samarbejde med Løjt og Genner Menighedsråd, Løjt Forsamlings- og Kulturhus, Højskoleforeningen. Tilmelding sker til 1095NZ på MobilePay (skriv '2020' i kommentarfeltet). Pris: 50 kr.

11. november kl. 10.45. Bjolderup Kirke, Bjolderupvej 68, Aabenraa. Mindehøjtidelighed i anledning af våbenstilstandsdagen i 1918 med kransenedlæggelse. Efterfølgende oplæg ved historiker Jørn Buch i Rebbølcentret. Arrangeret i samarbejde med Rebbølcentret og Ældre Sagen Tinglev. Pris: 80 kr. (inkl. frokost og kaffe).

19. november kl. 19.30. Billedsalen, Folkehjem, Haderslevvej 7, Aabenraa. Foredrag ved Lars Therkelsen, forfatter til romanen "Knuder i usynlige bånd". Arrangeret i samarbejde med Sprogforeningen og Foreningen Norden Aabenraa. Tilmelding senest 15. november til karenmargrethefink@gmail.com eller 2120 1932 (sms). Pris: 100 kr. (ikke-medlemmer 125 kr.) (inkl. kaffe og kage).

Faaborg-Midtfyn

5. november kl. 19.30. Store Sal, Ringe Bibliotek, Ringe. Foredraget "Litterære stemmer i grænselandet" ved Johannes Nørregaard Frandsen, professor emeritus. Arrangeret i samarbejde med Ringe-Ryslinge Folkeuniversitet. Pris: 50 kr. (ikke-medlemmer 70 kr.) (inkl. kaffe, te og kage).

Kolding

6. november kl. 19.00. Wilhelmstraße 8, D-24395 Gelting. Lottoaften med vores venskabsforbindelse i Gelting. Tilmelding senest 25. oktober til kogw@stofanet.dk eller 4032 9887.

15. november kl. 10.30. Sct. Nikolai Kirke, Nicolaiplass 3, Kolding. Kirkearrangement arrangeret i samarbejde med Sct. Nikolai Kirke. OBS: AFLYST.

4. december kl. 15.00. Humtrup Børnegrave, Hauptstr. 5, D-25923 Humtrup. Juletræsfest med vores venskabsforbindelse i Humtrup Børnegrave med sang, kaffebord og godteposer. Tilmelding senest 30. november til 7552 2025.

Nyborg og Kerteminde

11. november kl. 19.30. Bastionen, Nørrevoldgade 63, Nyborg. Foredrag ved Kim Andersen, generalkonsul i Flensborg, der vil fortælle om sit arbejde. Arrangeret i samarbejde med Højskoleforeningen for Nyborg og Omegn.

28. november. Duborg-Skolen, Ritterstraße 27, D-24939 Flensborg. Adventsudflugt til Flensborg. OBS: Kan blive aflyst. Hold øje med www.graenseforeningen.dk/nyborg.

Sønderborg

25. november kl. 19.00. Knøs' Gård 1, Sydals. Adventsarrangement med fællessang ved Aase Pejtersen og foredrag ved Jens Andresen, tidligere formand i Grænsforeningen.

Tønder

20. oktober kl. 19.30. Løgumkloster Forsamlingshus, Vænget 28, Løgumkloster. Generalforsamling med efterfølgende foredrag ved Hans Christian Davidsen, forfatter til bogen "Danmark syd for grænsen: En kulturguide til Sydslesvig".

4. november kl. 19.00. Højer Ungdomsskole, Nørrevej 68, Højer. Foredrag ved Reinhard Laszig, der vil fortælle om sin opvækst og tid som læge i det tidligere DDR. Arrangeret i samarbejde med Højer Lokalråd. Pris: 75 kr. (inkl. kaffe).

23. november kl. 19.00. Schweizerhalle, Tønder Kulturhus, Ribelandevej 39, Tønder. Foredrag ved Inger Lauridsen, tidligere museumsinspektør, der vil fortælle om maleren Agnes Schmidt. Arrangeret i samarbejde med Tønder Biblioteker, Sprogforeningen og Foreningen Norden. Bestil billet på Tønder Bibliotekers hjemmeside. Pris: 75 kr. (inkl. kaffe).

Vejle Vestereg

11. november kl. 19.00. Sognehuset, Kollerup Kirke, Hygumvej 70, Jelling. Musikalsk aften ved Ronni Olesen, der fortæller, spiller, synger og laver fællessang. Arrangeret i samarbejde med Kollerup Menighedsråd. Pris: 100 kr. (inkl. kaffe).

MIDTJYLLAND

Aarhus

2. november kl. 19.30. Ellevang Kirke, Jellebakken 42, Risskov. Foredraget "Hvad blev der af Slesvig?" ved historiker Steen Bo Frandsen, Syddansk Universitet. Pris: 75 kr. (inkl. traktament).

7. december kl. 19.30. Ellevang Kirke, Jellebakken 42, Risskov. Adventshygge ved Johan Herold, der vil synge, spille og byde op til fællessang. Efterfølgende Amerikansk Lotteri med præmier. Pris: 75 kr. (inkl. traktament).

Ringkøbing og Omegn

5. november kl. 18.00. Fjordparken Aktivitetscenter, Holmelunden 10, Ringkøbing. Jubilæumsfest for Grænseforeningens 100-års jubilæum 2. november med spisning, underholdning, taler og sange. Pris: 100 kr. OBS: UDSAT TIL 25. FEBRUAR 2021.

14. november kl. 16.00. Ringkøbing Kirke, Kirkepladsen 2, Ringkøbing. Koncert ved Musica Ficta og dirigent Bo Holten i anledning af genforeningsjubilæet. Tilmelding til pmjohannsen@gmail.com eller til 2629 8943.

25. november kl. 19.30. Fjordparken Aktivitetscenter, Holmelunden 10, Ringkøbing. Adventsmøde med klejner, gløgg og musikalsk indslag ved Anne-Marie Hjelm. Arrangeret i samarbejde med Grænseforeningen Skjern, Tarm og Videbækegnen. Tilmelding senest 22. november til pmjohannsen@gmail.com eller til 2629 8943. Pris: 80 kr.

3. december kl. 7.30. Busafgang fra Museumspladsen, Ringkøbing. Juletur til Flensborg med fællesspisning og ophold ved et grænsesupermarked. Arrangeret i samarbejde med Grænseforeningen Skjern, Tarm og Videbækegnen. Tilmelding senest 30. november til pmjohannsen@gmail.com eller til 2629 8943. Pris: 160 kr. (inkl. bus, kaffe og rundstykker).

Silkeborg-Hammel

22. oktober kl. 14.00. Linå Sognehus, Linåbuen 1, Silkeborg. Foredraget "Den lange genforening – grænselandet siden 1920" ved historiker Axel Johnsen, afdelingschef, Viden & Samlinger, Museum Sønderjylland. Arrangeret i samarbejde med Højskole i Linå og Sejs-Svejbæk. Pris: 25 kr. (inkl. kaffe).

26. oktober kl. 19.30. Engehavehuset, Enghavevej 4, Silkeborg. Foredraget "Grænseland" ved sognepræst Vita Andreassen, De 4 Kirker. Arrangeret i samarbejde med Y's Men's Club.

27. oktober kl. 19.30. Balle Sognegård, Balle Bygade 3, Silkeborg. Foredraget "Det dansk-tyske grænseland i historisk perspektiv" ved Kim Andersen, generalkonsul i Flensborg. Arrangeret i samarbejde med Balle Menighedsråd. Pris: 30 kr. (inkl. kaffe med brød).

3. december kl. 19.00. Medborgerhuset, Bindslevs Plads 5, Silkeborg. Alsang med musiklærer Marianne Søgård, Silkeborg Højskole, med fokus på den nye højskolesangbog. Arrangeret i samarbejde med Foreningen Norden Silkeborg. Pris: 50 kr. (inkl. kaffe, te og brød)

Skanderborg

8. november kl. 14.00. Kirkecentret, Skanderup Kirke, Kirkebakken 10, Skanderborg. Foredrag ved journalist Nis Boesdal, der vil fortælle om Genforeningen. Efterfølgende sønderjysk kaffebord. Arrangeret i samarbejde med Menighedsrådet. Pris: 50 kr. (inkl. kaffe, te og kage).

Skiveegnen

27. oktober kl. 19.00. Skive Bibliotek, Østergade 25, Skive. Foredraget "Medgang og modgang mellem dansk og tysk kunst i genforeningsåret" ved museumsinspektør Søs Bech Ladefoged, Kunsten Museum of Modern Art Aalborg.

Skjern, Tarm og Videbækegnen

25. november kl. 19.30. Fjordparken

Aktivitetscenter, Holmelunden 10, Ringkøbing. Adventsmøde med klejner, gløgg og musikalsk indslag ved Anne-Marie Hjelm. Arrangeret i samarbejde med Grænseforeningen Ringkøbing og Omegn. Tilmelding senest 22. november til pmjohannsen@gmail.com eller til 2629 8943. Pris: 80 kr.

3. december kl. 7.30. Busafgang fra Museumspladsen, Ringkøbing. Juletur til Flensborg med fællesspisning og ophold ved et grænsesupermarked. Arrangeret i samarbejde med Grænseforeningen Ringkøbing og Omegn. Tilmelding senest 30. november til pmjohannsen@gmail.com eller til 2629 8943. Pris: 160 kr. (inkl. bus, kaffe og rundstykker).

NORDJYLLAND

Aalborg

26. oktober kl. 19.00. Hasseris Kirkes Krypt, Thorsens Allé 2, Aalborg. Foredrag ved Hans Gregersen, forfatter til bøgerne "Krigens by" og "Gestapo i Aalborg", der vil fortælle om Aalborg under Besættelsen.

23. november kl. 19.30. Juleafslutning med Gaardsangerne fra Aalborg, der vil synge julen ind.

Mariagerfjord

16. november kl. 15.00. Den Bette Skole, Elkærvej 2, Skelund. Foredrag ved Henrik Becker-Christensen, tidligere generalkonsul i Flensborg, der vil fortælle om Hærvejen. Arrangeret i samarbejde med Den Bette Skole.

7. december kl. 13.00. Højvang, Høbrovej 62, Hadsund. Adventshygge med sild, grønlangkål, risalamande, fællessang og underholdning. Tilmelding senest 30. november til 2179 4527 eller 6127 4175. Pris: 125 kr.

Thy og Mors

3. november kl. 19.00. Nykøbing Mors Kirkecenter, Kirkegade 2,

Nykøbing. Foredraget "Det Slesvigske Spørgsmål" ved Jørgen Bruun Christensen, formand for Grænseforeningen Thy og Mors. Arrangeret i samarbejde med Nykøbing Mors Højskoleforening. Pris: 50 kr.

5. november kl. 6.00. Afgang fra Thisted Havn samt Rutebilstationen i Nykøbing (6.30). Juletur til Lyksborg Slot med besøg hos Dansk Sundhedstjeneste for Sydslesvig. Tilmelding senest 25. november til thy-mors@graenseforeningen.dk eller 2021 7964. Husk pas, mundbind og euro. Pris: 600 kr. (inkl. kaffe, rundstykker og aftensmad).

SJÆLLAND

Guldborgsund

2. november kl. 19.00. Kulturforsyningen, Voldgade 1, Nykøbing Falster. Foredraget "Lige på grænsen" ved Viggo Jacobsen, tidligere provst i Sydslesvig. Pris: 30 kr. (inkl. kaffe og kage).

Lolland

5. december kl. 16.00. Sognets Hus, Kirkestræde 6, Maribo. Koncerten "Sigurd fortæller om Genforeningen" ved Sigurd Barrett. Billetter købes på nembillet.dk. Pris: 100 kr. (50 kr. for børn).

Sorø

22. november kl. 14.00. Møde- og Kursuscenter Liselund, Slotsalléen

44, Slagelse. Sangeftermiddag ved Niels Henriksen. Pris: 30 kr. (inkl. kaffe og te).

HOVEDSTADEN

Frederiksborg

18. november kl. 14.30. Kedelhuset, Fredensvej 12B, Hillerød. Foredraget "Grænselandet og det øvrige dansk-tyske forhold" ved Lasse Rodewald, kultur- og pressechef ved Den Tyske Ambassade. Pris: 30 kr. (ikke medlemmer 50 kr.) (inkl. kaffe og kage).

Hørsholm og Det Grønne Område

19. oktober kl. 19.30. Hørsholm Sognegård, Barakstien 2, Hørsholm. Foredraget "Genforeningen og min opvækst i den tyske befolkningsgruppe i Danmark" ved lokalredaktør Fred Jacobsen, Hørsholm Ugeblad. Tilmelding nødvendig pga. coronarestriktioner, send mail til horsholm@graenseforeningen.dk. Pris: 50 kr. (inkl. sandwich, vand og vin).

23. november kl. 19.30. Hørsholm Sognegård, Barakstien 2, Hørsholm. Foredraget "Min sønderjyske barndom" ved Peder Broder Ravn, tidligere skoleinspektør. Tilmelding nødvendig pga. coronarestriktioner, send mail til horsholm@graenseforeningen.dk.

Foredrag/møder og ture/rejser:
cjj@graenseforeningen.dk.
Deadline: 13. november 2020.

Vær opmærksom på at arrangementer, der optræder i kalenderen, kan være afholdt, når du modtager magasinet Grænsen, da distributionen strækker sig over 5 dage

Grænseforeningen
Peder Skrams Gade 5, 2. sal
1054 København K
info@graenseforeningen.dk
tlf. 33 11 30 63

Protoktor: Hans Kongelige Højhed Prins Joachim

Formand
Jens Andresen
ja@graenseforeningen.dk
tlf. 4043 7008

Generalsekretær
Knud-Erik Therkelsen
ket@graenseforeningen.dk
tlf. 2023 1984

Grænseforeningens formål
Det er Grænseforeningens formål at støtte danskheden i grænselandet, særligt syd for grænsen, at udbrede kendskabet til grænselandets forhold samt at bevare og styrke dansk sprog og kultur.

Grænseforeningens vision
Erfaringerne fra det dansk-tyske grænseland er en væsentlig inspiration for sproglig og kulturel mangfoldighed i en verden under forandring.

Grænseforeningens værdier
Grænseforeningen er en vigtig folkelig basis for den danske stats støtte til det danske mindretal i Sydslesvig og er uafhængig af partipolitiske interesser.

Grænseforeningen mener og siger:

- Demokrati, ytringsfrihed og ligeværd gælder for alle, også i forholdet til mindretal.
- Forankring i egen kultur er en forudsætning for at have forståelse for andre kulturer.
- Kulturelle mindretal er en vigtig ressource i et demokratisk samfund.
- Dansk sprog og kultur styrkes i mødet med andre sprog og kulturer.

Grænseforeningens bestyrelse

Formand: Jens Andresen, Løgumkloster
1. næstformand: Jørgen Bruun Christensen, Nykøbing Mors
2. næstformand: Per Grau Møller, Nr. Lyndelse

Region Syddanmark
Per Grau Møller, Nr. Lyndelse
Kirsten Rykind-Eriksen, Randbøldal
Else Tombo, Sønderborg

Region Midtjylland
Bo Trelborg, Tarm
Karen-Margrethe Møller, Randers

Region Nordjylland
Karsten Nørgaard Simonsen, Aalborg
Jørgen Bruun Christensen, Nykøbing Mors

Region Sjælland
Lars Bjerre, Næstved
Ruth Villadsen, Sorø

Region Hovedstaden
Niels Jørgen Heick, Hillerød
Erling Rørdam, Hørsholm

Ressourcepersoner
Per Paludan Hansen, Frederiksberg
Peder Damgaard, Kollund
Steen Bo Frandsen, Hannover

Grænseforeningen Ungdom
Jonas Kopf, Aarhus
Keneya Gross, Aarhus

GRÆNSEFORENINGEN
for en åben danskhed

TEMA: Grænseforeningen fylder 100 år

Foto: Grænseforeningen

"Det er i det fysiske fællesskab, vi lærer, hvordan vi skal omgås hinanden som mennesker", siger Carolina Magdalene Maier. Her fra Sydslesvigfeltet på Folkemødet på Bornholm i 2019.

Foreningslivet består på trods af corona

Af Alexander Leicht Rygaard

Det danske foreningsliv har klaret sig ganske godt gennem coronakrisen bl.a. som følge af digitale omstillinger, forklarer Carolina Magdalene Maier, sekretariatschef i Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS)

De folkeoplysende foreninger i Danmark har klaret sig ganske godt gennem perioden med nedlukning af samfundet i foråret som følge af coronapandemien.

Det forklarer Carolina Magdalene Maier, sekretariatschef i Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS), der er en paraplyorganisation for 35 folkeoplysende landsorganisationer, herunder Grænseforeningen.

"Jeg har oplevet en stor vilje til at få ting til at lykkes og få aktiviteter omlagt til digitale møder. Mange steder har det faktisk resulteret i, at flere mennesker er blevet samlet, bl.a. på landet, hvor folk normalt skal køre langt for at deltage og nu kan blive hjemme i stuen og være med alligevel", siger Carolina Magdalene Maier, der dog pointerer, at det er vigtigt at holde fast i det fysiske møde.

"I DFS mener vi, at det virtuelle møde

kan være en fin løsning i en krisetid. Men vi er også meget opmærksomme på at holde fast i de fysiske fællesskaber, der er selve grundlaget for folkeoplysningen. Det er i det fysiske fællesskab, vi lærer, hvordan vi skal omgås hinanden som mennesker", siger Carolina Magdalene Maier, der mener, at coronakrisen har vist os betydningen af foreningsdanmark, og at vi alle har brug for at indgå i et fællesskab. Hun ser det som en stor opgave for foreningerne fremover at berolige medlemmer, der ikke tør tilmelde sig fysiske arrangementer af frygt for coronasmitte.

"Ude i foreningerne tager man det nødvendige ansvar og overholder alle retningslinjer, så jeg mener faktisk, at man roligt kan deltage i foreningslivet rundt omkring", siger Carolina Magdalene Maier. 🍷